

GMINA OBRAZÓW
ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWA I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
CZ A

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Załącznik nr 1 do uchwały ..... Rady Gminy Obrazów z dnia ..... roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Obrazów.

Obrazów, 2010 r.

ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM:

Główny Projektant

mgr inż. arch. Marian Kopliński

(POIU Nr G-083/2002)

mgr inż. Piotr Gromelski

(POIU Nr G-280/2011)

Projektanci

mgr Szymon Truszczyński

mgr inż. Adam Syczewski

mgr inż. Michał Sobieraj

Marta Siwa

Opracowanie wykonano w:

INPLUS Doradztwo Inwestycyjne

Adam Sobczak

10-686 Olsztyn

ul. Wilczyńskiego 25E/216

biuro@inplus.pl

www.inplus.pl

Spis treści

I. Wstęp	6
1. Podstawa prawna	6
2. Informacje merytoryczne	6
II. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego	7
1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy	7
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego	8
2.1. Położenie w strukturze fizjograficznej	8
2.2. Budowa geologiczna	8
2.3. Geomorfologia (ukształtowanie powierzchni)	9
2.4. Wody powierzchniowe	10
2.5. Wody podziemne	10
2.6. Klimat	11
2.7. Gleby	11
2.8. Flora	12
2.9. Fauna	12
2.10. Obszary i obiekty objęte ochroną	12
2.10.1. Z tytułu przepisów Ustawy o ochronie przyrody	12
2.10.2. Z tytułu przepisów prawa lokalnego	13
2.11. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	14
2.12. Leśna przestrzeń produkcyjna	14
2.13. Tereny zieleni urządzonej	15
2.14. Waloryzacja fizjograficzna gminy	15
2.14.1. Wskazania	15
2.14.2. Ograniczenia	16
2.15. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych	17

3. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych.....	17
3.1. Kopaliny	17
3.2. Wody podziemne.....	18
4. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	18
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów	19
6. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków dóbr kultury współczesnej.....	20
6.1. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków dóbr kultury	20
6.1.1. Rejestr zabytków i obiekty nieruchome	20
6.1.2. Gminna ewidencja zabytków.....	22
6.1.3. Stanowiska archeologiczne.....	24
7. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców	33
7.1. Demografia	33
7.1.1. Ruch naturalny	36
7.1.2. Migracje.....	38
7.1.3. Przyrost rzeczywisty	39
7.1.4. Struktura poci i wieku	42
7.1.5. Wykształcenie.....	45
7.2. Prognoza demograficzna.....	46
7.3. Strefa gospodarcza	47
7.3.1. Działalność gospodarcza	47
7.3.2. Rynek pracy (bezrobocie)	50
7.3.3. Pracujący.....	52
7.4. Sfera społeczna	54
7.4.1. Sytuacja mieszkaniowa.....	54
7.4.2. Owiata	55
7.4.3. Ochrona zdrowia.....	56
7.4.4. Związki wyznaniowe	56
7.4.5. Kultura.....	57
7.4.6. Turystyka, wypoczynek i sport.....	57

8. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	58
8.1. Zagrożenia naturalne.....	58
8.2. Zagrożenia antropogeniczne	59
9. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemu komunikacji i infrastruktury technicznej.....	59
9.1. Infrastruktura techniczna	59
9.1.1. Zaopatrzenie w wodę	59
9.1.2. Kanalizacja sanitarna i deszczowa	60
9.1.3. Gospodarka odpadami.....	60
9.1.4. Elektroenergetyka.....	61
9.1.5. Gazyfikacja.....	61
9.1.6. Telekomunikacja.....	62
9.2. Transport drogowy i kolejowy	62
9.2.1. Sieć drogowa.....	62
9.2.2. Sieć kolejowa.....	67
9.2.3. Szlaki turystyczne	67
10. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.....	67
10.1. Struktura przestrzenna gminy	67
10.2. Bilans terenów.....	68
10.3. Sytuacja planistyczna.....	72
11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy.....	73
12. Uwarunkowania wynikające ze stanu układu przestrzennego i wymogów jego ochrony	75
13. Uwarunkowania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....	76
Spis tabel:	78
Spis rysunków:	79

I. Wst p

1. Podstawa prawna

Podstaw prawn opracowania stanowi :

- a) Uchwaã Nr.XXI/97/08 Rady Gminy w Obrazowie z dnia 22.04.2008r. w sprawie: Przyst pienia do sporz dzenia zmiany Studium Uwarunkowa i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Obrazów,
- b) ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z pó n. zmianami),
- c) rozporz dzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

2. Informacje merytoryczne

Studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Obrazów zostaõ sporz dzone w 2001 r. w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 15 z 1999 r., poz. 139 z pó . zm) i uchwalone uchwaã Nr XXX/176/01 Rady Gminy Obrazów z dnia 28 grudnia 2001 r. Obecna zmiana studium sporz dzona zostaã w trybie obowi zuj cej od 11 lipca 2003r. ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717 z pó n. zmianami).

Zakres opracowania jest zgodny z wymogami rozporz dzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

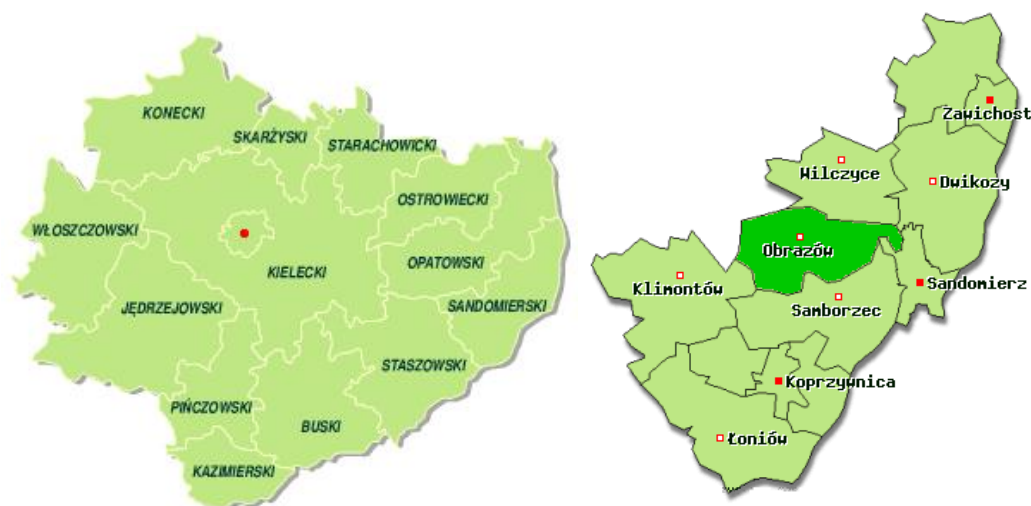
Opracowanie jest wykonane w formie tekstowej i graficznej. Cz tekstow stanowi niniejszy tekst zatytuõwany: sGmina Obrazów. Studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Cz A. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego+ wraz z rysunkiem nr 1: sGmina Obrazów. Studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. Rysunek nr 1. Skala 1:10000+ oraz sGmina Obrazów. Studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Cz B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego+ wraz z rysunkiem nr 2: sGmina Obrazów. Studium uwarunkowa i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Rysunek nr 2. Skala 1:10000+.

Tekst zostaje tutaj redakcyjnie stosownie do wymagań określonych przepisami art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

II. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy

Gmina wiejska Obrazów położona jest we wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie sandomierskim. Od zachodu graniczy z gminą Klimontów, od południa z gminą Samborzec, od wschodu z miastem Sandomierz i w mniejszym stopniu z gminą Dwikozy, natomiast od północy z gminą Wilczyce. Od strony północno-zachodniej sąsiaduje ona z gminą Lipnik z powiatu opatowskiego. Według danych z roku 2009 gmina Obrazów zajmuje powierzchnię 7 151 ha, co stanowi 10,7% powierzchni powiatu i jednocześnie kwalifikuje ją jako jedną z najmniejszych gmin w powiecie. W skład gminy wchodzi 19 sołectw: Obrazów, Bilcza, Chwałki, Dobryń, Gązów, Jugoszków, Kleczanów, Komorna, Lenarczyce, Malice, Piekary, Roki, Sucharów, Wiercica, Wierzniki, Wierze, Wierzbiny, Zdanów oraz Żurawica. Odebranie gminny mieści się w miejscowości Obrazów i leży w środkowej części gminy. Liczba ludności według faktycznego stanu zamieszkania na dzień 31.12.2009r. wynosiła 6 655 mieszkańców, co stanowiło 8,2% ludności powiatu i 0,5% ludności województwa.

Rysunek 1. Położenie gminy na tle województwa świętokrzyskiego i powiatu sandomierskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.gminypolskie.pl

Głównymi szlakami komunikacyjnymi gminy są dwie drogi krajowe:

- Nr 77 relacji Lipnik . Kobierniki . Sandomierz . granica województwa świętokrzyskiego i podkarpackiego,
- Nr 79 relacji Warszawa . Kozienice . Zwoleń . Sandomierz . Pożaniec, uzupełnione o liczne drogi powiatowe i gminne.

Gmina wiejska Obrazów jest gminą o charakterze rolniczym z przewagą produkcji sadowniczej i warzywniczej. Cechuje się bardzo dobrymi pod względem jakością glebami, niewielką lesistością oraz urozmaiconym reliefem terenu.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

2.1. Położenie w strukturze fizjograficznej

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (Kondracki J., 1994) gmina Obrazów położona jest w następujących jednostkach:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa środkowa (3),
- Prowincja: Wewnętrzne Polskie (34),
- Podprowincja: Wewnętrzna Małopolska (342),
- Makroregion: Wewnętrzna Kielecka (342.3),
- Mezoregion: Wewnętrzna Sandomierska (342.36).

2.2. Budowa geologiczna

Pod względem budowy geologicznej obszar gminy Obrazów obejmuje pogranicze wschodniej paleozoicznej części Gór świętokrzyskich i Zapadliska Przedkarpackiego wypełnionego osadami trzeciorzędu. Paleozoik jest reprezentowany przez osady kambru (dolnego, środkowego i górnego) oraz osady ordowiku i syluru. Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez osady miocenu, helwetu, tortonu i sarmatu.

Warstwa przypowierzchniowa stanowi piaszczyste osady czwartorzędowe o dużej miąższości miejscami zanikającej i lokalnie ujawniającej wychodnie warstw gipsowych. Osady kambru zbudowane są z szarogłazów, łupków i piaskowców oraz kwarcytów. Ordowik i sylur tworzą piaskowce, szarogłazy i łupki graptolitowe. Utwory te są skrydlnikiem podłoża głównie w zachodniej części gminy w rejonie Kleczanowa.

Trzeciorzdowny helwet to iłły i piaski kwarcytowe z lignitem występujące w jednym szczytkowym pięcie koło wsi Komorniki. Torton tworzy wapienie litotamniowe z wkładkami piasków i wirów występujące w północnej części gminy. Wykształcony jako iłły żupkowate i pylaste sarmat występuje w południowej części gminy tworząc takież lokalne wychodnie w rejonie Malic i Dębian.

Utwory czwartorzdowne reprezentowane przez wiry, pyły, gliny zwałowe, piaski i iłły zastoiskowe ulegają procesowi denudacji i tworzą te sieci plejstoceńskich dolin. Deluwia i mady rzeczne tworzą holocen osadzone są w niższych partiach i dnach dolin rzecznych i w wozów.

Bezporednie podjęte budowlane w przeważającej większości stanowi less. Jest on korzystny do bezporedniego posadowienia budowli pod warunkiem zachowania odpowiednich warunków wilgotnościowych w czasie realizacji, a także nie lokowania zabudowy w obrębie zboczy o nachyleniu powyżej 10%.

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych surowców mineralnych. Surowcami mineralnymi, które mogą stanowić potencjalnie przedmiot zainteresowania gospodarczego mogłyby jedynie występować w całym obszarze lessy w przypadku ewentualnego rozwoju produkcji glinoporytu lub cegły. Lokalnie mogą mieć one niewielkie znaczenie występujące przypowierzchniowo w niewielkich ilościach gliny czwartorzdowne i iłły trzeciorzdowne.

2.3. Geomorfologia (ukształtowanie powierzchni)

Gmina Obrazów leży na obszarze Wyżyny Sandomierskiej. Wyżyna Sandomierska zbudowana jest ze skał paleozoicznych, których powierzchnia została zrównana w wyniku działania procesów denudacyjnych. Wyżyna ma strukturę antyklinalną, a występują tu osady kambru i ordowiku są silnie sfałdowane i przykryte utworami czwartorzdownymi na większości terenu gminy. W południowej części gminy warstw przekrycia stanowi iłły trzeciorzdowne. Dominuje tu lessowy typ gleby, co sprzyja intensywnej erozji. Pokrywa lessowa bardzo podatna na erozję jest silnie rozcięta szeregiem dolin i w wozów tworząc urozmaiconą powierzchnię.

Deniwelacja terenu wynosi około 100 m, najwyższe położone są tereny na zachód od Kleczanowa (277,7 m n.p.m.), najniższe znajdują się tereny położone na południe od urawicy (177,6 m n.p.m.). Zaznacza się wyraźny spadek terenu z kierunku północno-zachodniego na południowo-wschodni.

2.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy leży w dorzeczu rodzowego biegu dwóch rzek: Opatówki (niewielka północna część) i Koprzywianki (przeważająca część gminy). Dział wodny pomiędzy tymi rzekami przebiega mniej więcej wzdłuż drogi krajowej 77. Obie rzeki są lewymi dopływami Wisły, a żadna z nich nie płynie przez tereny gminy. Obszar gminy odwadniany jest za pośrednictwem cieków: Polanówki i urawki oraz bezimiennych cieków płynących przez wiecień, Piekary i Bilcz, które są dopływami Opatówki i Koprzywianki.

Na terenie gminy nie występują większe zbiorniki wodne. Można tu jedynie zlokalizować niewielkie zbiorniki (otoczone podmokłymi terenami) na dnach lessowych w wąwozów i dolin w pobliżu lub na istniejących już ciekach. Znajdują się one w okolicy Roek, Chwałek i urawicy. Ogólna powierzchnia zbiorników wodnych gminy wynosi 4,7 ha.

2.5. Wody podziemne

Pod powierzchnią gminy nie ma wód zgromadzonych w Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP). Znajdują się tu wyraźnie małe ilości wód podskórnych zgromadzonych w czwartorzędowych warstwach i piaskach. Wody te są z reguły zanieczyszczone ciekami komunalnymi i rolniczymi, co znacznie ogranicza możliwości ich wykorzystania.

Ujęcie wód z utworów czwartorzędowych odbywa się głównie za pośrednictwem kopanych studni.

Tabela 1. Zbiorcze zestawienie studni wierconych na obszarze gminy Obrazów

Nr studni; rok wykonania	Miejscowość; użytkownik	Głębokość [m]	Ujęcie poziom wodonośny	Głębokość zwierciadła wody		Wydajność maksymalna [m³/h]	Zasoby zatwierdzone w kat. "B" wydajność [m³/h]	Pobór [m³/h]
				Nawiercone [m ppt]	Ustabilizowane [m ppt]	Depresja [m]	Depresja [m]	
1	Wieńki	44,0	Tr	25,2	6,5	1,8	1,8	0,02
1988	Orodek Zdrowia					18,0	18,0	
2	Obrazów	17,1	Q	16,1	14,1	1,8	1,8	0,1
1987	Szkoła Podstawowa					2,45	2,45	

Źródło: opracowanie własne

Poziom wód gruntowych waha się od kilku metrów do kilkudziesięciu centymetrów.

Ogólnie należy uznać teren gminy za deficytowy w zasoby wody.

2.6. Klimat

W regionalizacji klimatycznej Polski Gumińskiego (1948) opracowanej dla celów rolnictwa omawiany teren mieści się w obszernej dzielnicy XI (Radomskiej). Liczba dni mroźnych waha się tu od 13 do 15 dni, zaś z przymrozkami od 120 do 135 dni. Jednakże gmina Obrazów leży w klimacie jałgodniejszym niż niedalekie tereny Pasma Łysogórskiego. Opady kształtują się w granicach 550 - 650 mm/rok, a liczba dni okresu wegetacyjnego średnio wynosi od 200 do 220 dni. Na poziomie rzeczywistym według Wiszniewskiego, Gumińskiego i Bartnickiego izotermy stycznia na terenie gminy wynoszą ok. $-3,5^{\circ}\text{C}$ do $-4,5^{\circ}\text{C}$, natomiast izotermy lipca kształtują się w granicach $+18,0^{\circ}\text{C}$ do $+18,5^{\circ}\text{C}$.

W regionalizacji klimatycznej A. Wosia omawiany obszar należy do XXII (Sandomierskiego) regionu klimatycznego, charakteryzującego się małą zmiennością warunków pogodowych. Liczba dni, w których temperatura powietrza spada poniżej $0,0^{\circ}\text{C}$ wynosi 47,6, a liczba dni z pogodą bardzo ciepłą bez opadów zamyka się w przedziale 30 - 35. Średnioroczny okres przypadający na pogodę z opadami obejmuje 46 - 53 dni.

Z uwagi na częste występowanie ciszy i słabego wiatru gmina Obrazów po prostu jest w rejonie charakteryzującym się przeciętnym w skali wskaźnikiem: 40 - 50%, a w aspekcie średniej rocznej liczby z wiatrem bardzo silnym znajduje się w obszarze o niskim wskaźniku: 2 - 4 dni.

Według T. Niedźwiedzia, E. Cebulak i Z. Ustrnula suma roczna opadów o 90% prawdopodobieństwie wystąpienia w subregionie sandomierskim waha się w granicach 450 - 500 mm, a średnioroczna amplituda temperatury powietrza jest jedną z wyższych w kraju: $21 - 22^{\circ}\text{C}$.

Opracowanie M. Kuczmarskiego zalicza obszar gminy Obrazów do jednego z lepiej uśrodkowanych obszarów Polski: 1300 - 1400 godz.

2.7. Gleby

W regionalizacji geobotanicznej teren gminy wchodzi w skład okręgu Wyżyny Sandomierskiej i podokręgu Sandomiersko - Klimontowskiego. Obszar gminy znajduje się w całości w obrębie występowania gleb lessowych. Ok. 80% powierzchni gminy zajmują czarnoziemy wytworzone z lessów. Na pozostałej części występują gleby brunatne, a w dolinach przepływających strumieni mały rzeczny. Gleby te w przeważającej części należą do kompleksów pszennych bardzo dobrych i dobrych. Kompleks pszenno-wadliwy występuje sporadycznie, głównie na północy gminy w okolicach miejscowości Komorna, na południowym wschodzie w okolicach miejscowości Urawica i Malice, a także na południe od Dobian. W przypadku trwałych użytków zielonych możemy tu wyróżnić gleby należące do kompleksu użytków zielonych dobrych (na północ od miejscowości Rożki) oraz do

kompleksu u ytków zielonych rednich (wzdŹu gŹównych cieków wodnych). Ocen warunków glebowych okre Źa syntetyczny wskaŹnik jako ci (wg Opracowania IUNIG w PuŹawach) wynosz cy dla gruntów orných . 89,7, a dla u ytków zielonych . 63,7.

Warunki przyrodniczo . glebowe wyst puj ce na terenie gminy Obrazów kwalifikuj jej rolnicz przestrze produkcyjn do obszaru o najwy szych w województwie wi tokrzyskim cechach jako ciowych.

Bardzo powa nym problemem zagra aj cym stabilno ci warunków glebowych jest erozja, na któr w sposób szczególny nara one s gleby lessowe.

2.8. Flora

Szata ro linna w gminie Obrazów jest uboga. Lasy zajmuj powierzchni 177,4 ha, co stanowi 2,5% powierzchni gminy. Porastaj przewa nie zbocza dolin i w wozów, co znacznie ogranicza mo liwo ich rekreacyjnego wykorzystania. Jedyne wi kszy kompleks le ny to Las Kleczanowski poŹy ony w zachodniej cz ci gminy.

Wobec takiego stanu ro linno ci znacz ce wydaj si by zespoŹy drzewostanu wyst puj ce w formie parków obj tych ochron w GŹazowie, Ro kach, wi cicy, skupisko drzew towarzyszc obiektom mieszkalnym w urawicy oraz ci gn ce si lokalnie szpalery lip i kasztanowców.

2.9. Fauna

Ze wzgl du na du y udziaŹ terenów zagospodarowanych i brak korytarzy ekologicznych na obszarze gminy nie s notowane cenne gatunki.

2.10. Obszary i obiekty obj te ochron

2.10.1. Z tytuŹu przepisów Ustawy o ochronie przyrody

- Pomniki przyrody

Zgodnie z Ustaw o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku art. 40 *spomnikami przyrody s pojedyncze twory przyrody ywej i nieo ywionej lub ich skupiska o szczególnej warto ci przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczaj ce si indywidualnymi cechami, wyró niaj cymi je w ródnym wód innych tworów, okazaŹych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, ródnia, wodospady, wywierzyska, skaŹki, jary, gŹazy narzutowe oraz jaskinie+*

Na terenie gminy Obrazów znajdują się następujące pomniki przyrody:

Tabela 2. Rejestr pomników przyrody w gminie Obrazów

Lp.	Nr ewid w rej. Wojew. Konserw. Przyrody	Rodzaj pomnika przyrody	Określenie położenia pomnika	Rok ustanowienia
1.	571	Dąb szypułkowy	urawica, w parku podworskim, w sąsiedztwie stacji benzynowej	1988
2.	573	Lipa drobnolistna	wieża, w pobliżu dawnego spichlerza	1988
3.	574	Lipa drobnolistna	Obrazów, w pobliżu drogi gruntowej w sąsiedztwie zarodni tych stawów	1988
4.	575	Lipa drobnolistna	Rokki, w parku podworskim po wschodniej stronie dawnego dworu	1988
5.	576	Dereś jadalny . 3 szt.	Rokki, w parku podworskim, 2 drzewa przed frontem dworu i jedno po jego wschodniej stronie	1988
6.	579	Klon pospolity	Zdanów, w południowej części parku podworskiego	1988
7.	651	Lipa drobnolistna	Kleczanów, na terenie kościelnym przy zachodniej elewacji kościoła	1997
8.	652	Lipa drobnolistna	Kleczanów, na terenie kościelnym	1997
9.	653	Lipa drobnolistna	Kleczanów, na terenie kościelnym	1997

Źródło: opracowanie własne

2.10.2. Z tytułu przepisów prawa lokalnego

■ Strefa chronionego krajobrazu

Gmina Obrazów położona jest poza granicami systemów przyrodniczych o skali regionalnej i krajowej. Na obszarze gminy występują jednak tereny o podwyższonych walorach przyrodniczych w postaci licznych zadrzewionych i zakrzewionych jarów i wozów. Tereny te ze względu na swoją wartość przyrodniczą i krajobrazową zostają objęte Strefą chronionego krajobrazu na podstawie uchwały WRN w Tarnobrzegu nr VII/49/85 z dnia 25 września 1985 r.

2.11. Rolnicza przestrze produkcyjna

W strukturze użytkowej gminy użytki rolne zajmują 6 617 ha co stanowi ok. 95,5% ogólnej powierzchni gruntów gminy. Struktura użytkowania gruntów rolnych przedstawia się w następujący sposób (wg danych ze Starostwa Powiatowego w Sandomierzu):

- grunty orne . 1 361,4 ha . 20,6%,
- użytki trwałe . 149,2 ha . 2,3%,
- pastwiska trwałe . 46,5 ha . 0,7%,
- sady . 4 694,2 ha . 70,9%,
- pozostałe grunty i nieużytki . 365,6 ha . 5,5%.

Powyższe zestawienie ukazuje znaczącą przewagę sadów w strukturze zagospodarowania gminy. Zajmują one aż 70,9% powierzchni użytków rolnych. Drugą w kolejności form użytkowania są grunty orne o powierzchni 1 361,4 ha, co stanowi 20,6% powierzchni użytków rolnych. Udział pozostałych użytków w strukturze użytkowania gruntów rolnych jest nieznaczny i rozkłada się proporcjonalnie.

2.12. Leśna przestrze produkcyjna

Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują łącznie na terenie gminy 305 ha, co stanowi 4,2% powierzchni gminy. W tym obszar 177,4 ha, a tym samym 2,5% powierzchni gminy, użytkowany jest w formie lasów i gruntów leśnych. Lesistość gminy jest niższa od lesistości powiatu sandomierskiego (ok. 7%) oraz znacznie niższa od lesistości województwa świętokrzyskiego (28,3%). Największym kompleksem leśnym jest Las Kleczanowski położony w zachodniej części gminy w rejonie sołectwa Kleczanów. W jego składzie gatunkowym dominują dąb z domieszką modrzewia, brzozy i sosny. Dodatkowo niewielkie skupiska leśne możemy zlokalizować na północ od miejscowości Komorna, Rożki i Wierzbiny.

Grunty leśne prywatne zajmują powierzchnię 47,7 ha (GUS 2009r), co stanowi 26,8% powierzchni lasów w gminie. Ponadto przewiduje się zalesienia w siedlctwie już istniejących skupisk leśnych oraz zalesienie nielicznych obszarów słabych gleb.

2.13. Tereny zieleni urządzonej

Na terenie gminy Obrazów możemy wyróżnić następujące obszary zieleni urządzonej:

- cmentarz przykościelny w Kleczanowie, o pow. 0,21 ha, założony w XI lub XII wieku, funkcjonujący do 1919 roku;
- cmentarz przykościelny w Obrazowie, o pow. 0,31 ha, założony w XIV wieku, porośnięty trawami i bez nagrobków;
- cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Obrazowie;
- cmentarz w wiośnikach;
- cmentarz wojenny z I Wojny światowej w Rożkach;
- park w Rożkach;
- park podworski z XIX wieku w wiośnicy;
- zespół dworski w Zdanowie;
- zespół dworsko-parkowy w Głazowie,
- pozostałości zespołu dworskiego w Urawicy.

2.14. Waloryzacja fizjograficzna gminy

2.14.1. Wskazania

Warunkiem społecznego i gospodarczego rozwoju gminy jest zachowanie podstaw ochrony środowiska, a szczególnie zasobów wód, gleb, krajobrazu oraz elementów przyrody ożywionej.

- Gmina położona jest na obszarach lessowych, na których wykształciły się gleby dobre i najlepsze (lessowe brunatne i czarnoziemy z lessów) klas I-IVb, sprzyjające rozwojowi rolnictwa. Gleby te podlegają ochronie i ograniczeniu zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne. Zmian ich funkcji należy dokonywać w trybie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- Doskonała gleba, optymalny klimat i wysoka kultura rolna powodują, że na obszarze gminy udają się niemal wszystkie rośliny uprawowe naszej strefy klimatycznej.
- Warunki glebowe mogą zostać wykorzystane dla rozwoju turystyki poprzez tworzenie gospodarstw agroturystycznych.
- Nieliczne parki dworskie znajdują się na terenie gminy, a w szczególności te zaewidencjonowane bądź wpisane do rejestru zabytków, powinny zostać odtworzone w celu podwyższenia atrakcyjności gminy oraz zwiększenia terenów leśnych.

- Nieliczne skupiska leśne, w tym największy Las Kleczanowski, stanowi cenne przyrodniczo tereny, które należy objąć ochroną przed zanieczyszczeniem oraz zmianami ich zagospodarowania na cele leśne.
- Zasoby odnawialne gminy nie zostały jeszcze zniszczone przez działalność człowieka do tego stopnia, aby niemożliwa była ich regeneracja.

2.14.2. Ograniczenia

- Głównym problemem wpływającym na rozwój gminy jest deficyt wody. Gmina położona jest na terenach pozbawionych dostępu do zasobów wód podziemnych, co zmusza ją do korzystania z ujęć wody gminnych studni.
- Wody podziemne i powierzchniowe występujące na terenie gminy ulegają stałym zanieczyszczeniom powodowanym wpływem cieków komunalnych i rolniczych. Niezbędna jest zatem rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej, a także budowa przyzagrodowych oczyszczalni cieków. W przypadku rolnictwa ograniczenie zanieczyszczenia może nastąpić poprzez wyłączenie z uprawy stref brzegowych rzek i zbiorników wodnych, naturalne nawożenie i wprowadzenie pasów zieleni ochronnej.
- Istniejące lasy stanowi bardzo mały odsetek powierzchni gminy, w związku z tym wymagają bezwzględnej ochrony przed dalszym zmniejszeniem ich powierzchni. Działalność człowieka spowodowana korzystnymi dla upraw warunkami doprowadziła do pozbawienia gminy większości rolniczo naturalnej. Zmniejszenie powierzchni lasów doprowadziło do zniszczenia równowagi hydrologicznej, a w konsekwencji do obniżenia się poziomu wód gruntowych i zaniku wcześniej istniejących terenów podmokłych i cieków. Obecnie dąży się do odbudowania zasobów leśnych poprzez zalesianie terenów w studniach zbiorowisk leśnych, a także poprzez zakaz wycinki już istniejących drzew. Obszary zadrzewione i zalesione powinny zostać bezwzględnie wyłączone z zabudowy.
- Wycinka lasów spowodowała zanikanie siedlisk naturalnych organizmów żywych.
- Na obszarze gminy niemal nie występują tereny naturalne i półnaturalne. Znacząco stanowi tereny zamieszkane i intensywnie użytkowane rolniczo. Istniejące ekosystemy półnaturalne mimo swojej wartości przyrodniczej nie pełnią ważniejszej roli związanej z przewietrzaniem i wdrażaniem organizmów (tworzenie korytarzy ekologicznych) ze względu na zbyt duże rozczłonkowanie i brak połączeń sieciowych.

- W gminie brakuje miejsc z urządzonymi terenami zielonymi, które tworząc przestrzeń publiczną zwiększąby atrakcyjność gminy, przyczyniając się jednocześnie do wzrostu bioróżnorodności.
- Brak urozmaicenia przyrodniczego pod względem leśnym i wodnym może być elementem niekorzystnym dla rozwoju turystyki.
- Na obszarze gminy dominuje lessowy typ gleby, który jest bardzo podatny na erozję i osuwanie się ziemi. Procesy te nasilają się na skutek intensyfikacji produkcji rolnej oraz niszczenia zadrzewień.
- Gleby wysokiej jakości pomimo swojej wysokiej wartości dla potrzeb rolnictwa, stanowią dużą przeszkodę dla rozwoju zabudowy. Zwarte kompleksy gleb stanowiące bazę dla rozwoju sadownictwa i warzywnictwa należy wyłączyć spod zabudowy. Dopuszcza się jedynie w ich obrębie realizację zabudowy zagrodowej.

2.15. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych

Osuwanie się mas ziemnych jest zjawiskiem geologicznym związanym z działaniem sił przyrody takich jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek i potoków. W coraz większym stopniu do ich powstawania przyczynia się działalność człowieka. Sprzyja im podcinanie zboczy przy budowie dróg oraz budynków, a także wycinki drzew na stokach. Ruchy osuwiskowe mogą powodować degradację gleb oraz rozległe zniszczenia terenów rolnych i leśnych.

W 2005 r. na zamówienie Ministerstwa Środowiska zrealizowano w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie opracowanie Rejestracja i inwentaryzacja naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych). Opracowanie to pokazało, że w granicach administracyjnych gminy Obrazów istnieją dwa obszary osuwiskowe:

1. osuwisko o nr ewidencyjnym M-34-44-C-d/4 w okolicach miejscowości Dębiny,
2. osuwisko o nr ewidencyjnym M-34-44-C-c/2 w okolicach miejscowości Komorna.

Stwierdzono osuwiska mające aktywne, gdzie zmiany następują w cyklu wieloletnim.

3. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

3.1. Kopaliny

Gmina Obrazów jest uboga w surowce mineralne. Występujące tu surowce ilaste i piaski nie były nigdy przedmiotem żadnych badań geologicznych ani eksploatacji. Wydobycie było prowadzone wyłącznie na potrzeby lokalne. Istnieje kilkanaście odkrywek, głównie w

lessowych w wozach i skarpach dróg, które stopniowo ulegają samorekultywacji. Ze względu na położenie gminy w obrębie występowania gleb chronionych, nie przewiduje się działań zakłócających rolniczy kierunek działalności gospodarczej. Nie ma perspektyw do podjęcia prac badawczych celem udokumentowania zasobów surowców mineralnych.

3.2. Wody podziemne

Pod powierzchnią gminy nie ma wód zgromadzonych w Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP). Znajdują się tu jedynie małe ilości wód podskórnych zgromadzonych w czwartorzędowych wirach i piaskach. Wody te są z reguły zanieczyszczone ciekami komunalnymi i rolniczymi, co znacznie ogranicza możliwości ich wykorzystania. Poziom wód gruntowych waha się od kilku metrów do kilkudziesięciu centymetrów.

Ogólnie należy uznać teren gminy za deficytowy w zasoby wody.

4. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy Obraków wyróżniono następujące obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych:

- ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami:
  - obiekty i zespoły wpisane do rejestru zabytków,
  - obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków,
  - stanowiska archeologiczne,
- ustawa o ochronie przyrody
  - pomniki przyrody,
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych
  - grunty leśne,
  - grunty rolne (grunty rolne klas bonitacyjnych I-III),
- ustawa o lasach
  - lasy,
- przepisy prawa lokalnego: uchwała WRN w Tarnobrzegu nr VII/49/85 z dnia 25 września 1985 r.
  - tereny o podwyższonych walorach przyrodniczych.

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

W strukturze własności gminy Obrazów dominują grunty będące własnością osób fizycznych. Zajmują one powierzchnię 6 676 ha, co stanowi 93,4% wszystkich gruntów znajdujących się w granicach administracyjnych gminy. Pozostałe grunty zajmują znacznie mniejszą powierzchnię w porównaniu z ww. Dokładną strukturę wydziału gruntami na terenie gminy Obrazów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Studium wydziału

L.p.	Wyszczególnienie	Gmina	
		Powierzchnia [ha]	Udział %
1.	Grunty SP z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	231	3,23
2.	Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	3	0,04
3.	Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych przedsiębiorstw osób prawnych	0	0,00
4.	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	173	2,42
5.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste	0	0,00
6.	Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0,00
7.	Grunty osób fizycznych	6676	93,36
8.	Grunty spółdzielni	0	0,00
9.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	18	0,25
10.	Wspólnoty gruntowe	24	0,34
11.	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	15	0,21
12.	Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0,00
13.	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	0	0,00
14.	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0,00
15.	Grunty będące przedmiotem własności i wydziału osób innych niż wymienione wyżej	11	0,15
16.	Razem:	7151	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, stan na 6.08.2010r

6. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków dóbr kultury współczesnej

6.1. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków dóbr kultury

6.1.1. Rejestr zabytków – obiekty nieruchome

W granicach administracyjnych gminy Obrazów znajdują się obiekty nieruchome wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach

(t.) . wpis do rejestru województwa tarnobrzeskiego, pozostaje do rejestru województwa kieleckiego

Głazów

- zespół dworsko-parkowy (dwór, park), nr rej.: 461(t.) z 25.10.1991

Kleczanów

- zespół kościoła par. p.w. w. Katarzyny i w. Stanisława Kostki:

- kościół nr rej.: 443 z 25.02.1957 oraz 42 z 20.05.1966
- dzwonnica, nr rej.: 42 z 20.05.1966

Obrazów

- cmentarz par., nr rej.: 381(t.) z 17.06.1988

- zespół kościoła par. p.w. ss. Piotra i Pawła:

- kościół nr rej.: 442 z 23.02.1957 oraz 23 z 20.01.1966
- dzwonnica, nr rej.: 23 z 20.01.1966

Ro ki

- cmentarz z I Wojny światowej, nr rej.: 440 (t.) z 22.04.1991

Wi cica

- park, nr rej.: 713 z 20.12.1957

Wokół obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków utworzono strefę bezpośredniej ochrony konserwatorskiej "A". Zakłada ona:

- 1) utrzymanie obiektów zabytkowych w ich stylowym kształcie architektonicznym; konserwację i rewitalizację obiektów zabytkowych,
- 2) ochronę i pielęgnację starodrzewu i zieleni komponowanej w obrębie historycznych parków,
- 3) rewitalizację zieleni w oparciu o projekty rewitalizacji; opracowanie projektów rewitalizacji zieleni dworsko-parkowych,
- 4) wymóg uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przypadku podejmowania wszelkiego rodzaju działań.

Działalność wymieniona w podpunkcie 4 odnosi się do zapisu w Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003, który mówi, że uzyskanie zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wymaga:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań archeologicznych;
- przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z wyłączeniem tablic informacyjnych, i dany obiekt jest zabytkowy;
- podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru.

Wokół obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków utworzono strefę bezpośredniej ochrony konserwatorskiej "A". Zakłada ona:

1. utrzymanie obiektów zabytkowych w ich stylowym kształcie architektonicznym; konserwację i rewitalizację obiektów zabytkowych,
2. ochronę i pielęgnację starodrzewu i zieleni komponowanej w obrębie historycznych parków ,
3. rewitalizację zieleni w oparciu o projekty rewitalizacji; opracowanie projektów rewitalizacji zieleni dworsko-parkowych,
4. Wymóg uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przypadku podejmowania działalności.

6.1.2. Gminna ewidencja zabytków

Na terenie gminy oprócz zabytków ujętych w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków istnieją obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków:

Bilcza

1. Dom nr 30, drewniany, pocz. XX w.
2. Dom nr 46, drewniany, pocz. XX w.
3. Dom nr 83, drewniany, pocz. XX w.
4. Dom nr 87, drewniany, pocz. XX w.

Głazów

5. Dom nr 3, drewniany, pocz. XX w.
6. Dom nr 14, drewniany, 1939.

Jugoszów

7. Dom nr 17, wł. Józef Zimnicki, drewniany, 1913.
8. Dom nr 19, drewniany, pocz. XX w.
9. Dom nr 21, wł. Leokadia Osuch, drewniany, ok. 1860.
10. Dom nr 38, drewniany, 1. XX w.
11. Dom nr 41, drewniany, 1. XX w.
12. Dom nr 50, drewniany, 1. XX w.
13. Dom nr 55, wł. Jan Mazur, drewniany, 1918.

Kleczanów

14. Zespół kościoła parafialnego p.w. w. Katarzyny i w. Stanisława Biskupa, w skład którego wchodzi cmentarz przykościelny oraz zrealizowana w latach 20. XX wieku plebania.

15. Dom nr 114, drewniany, 1. 20 XX w.

Komorna

16. Dom nr 26, drewniany, pocz. XX w.

17. Dom nr 52, drewniany, pocz. XX w.

Lenarczyce

18. Dom nr 39, drewniany, k. XX w.

19. Dom nr 48, drewniany, 1. 30 XX w.

Malice

20. Dom nr 56, drewniany, lata 30. XX w.

Obrazów

21. Zespółko cioła par. p.w. . Piotra i Pawła z murowanym ogrodzeniem pochodz cym z 3 w. XVIII w. oraz cmentarzem przyko celnym.

22. Zagroda nr 39, wó Bolesława Rzepki, obejmuj ca drewniany dom z pocz tków XX wieku oraz z tego samego okresu drewnian stodoł .

Ro ki

23. Zespół dworski, stanowi cy wjasno Stacji Hodowli Ro lin Ogrodniczych, w skład którego wchodz : XVIII- wieczny murowany dwór, pochodz ce z XIX i z przełomu XIX i XX wieku 2 budynki murowanych czworaków, XIX-wieczna murowana stodoła, murowana XIX-wieczna obora, dwa murowane spichlerze (1. 20 XX w. i 2 poł XIX w.) oraz stajnia.

24. Dom nr 1, murowany z lat 30 XX w.

25. Dom nr 2, murowany z lat 30 XX w.

26. Obora w zagrodzie nr 15, murowana z pocz tku XX w.

27. Obora w zagrodzie nr 17, murowana z pocz tku XX w.

28. Obora w zagrodzie nr 35, murowana z pocz tku XX w.

wi tniki

29. Zagroda nr 28 z drewnianym domem i obor z pocz tku XX w.

30. Dom nr 48, drewniany z lat 20 XX w.

31. Dom nr 60, drewniany z pocz tku XX w.

32. Dom nr 85, drewniany, lata 30 XX w.

33. Dom nr 96, drewniany, z początku XX w.
34. Dom nr 102, drewniany, z początku XX w.
35. Dom nr 112, wój Wincentego Sochy, murowany z 1 połowy XIX w.
36. Dom nr 113, murowany, z początku XX w.
37. Dom nr 116, drewniany, z początku XX w.
38. Dom nr 122, drewniany, z początku XX w.
39. Dom nr 143, drewniany, z lat 20. XX w.

wi cica

40. Zespół dworski stanowi cy własno Przedsi biorstwa Usług Technicznych w wi cicy obejmuj cy murowany dwór i spichlerz z 2 połowy XIX wieku.

W grce Panie skie

41. Dom nr 1, drewniany, z lat 20. XX w.

Zdanów

42. Zespół dworski stanowi cy własno Instytutu Do wiadczalnego Hodowli Ro lin obejmuj cego murowany dwór z 2 połowy XIX wieku, murowane czworaki, sze ciorak i spichlerz z 2 połowy XIX wieku oraz park podworski.
43. Dom nr 3, drewniany, z 1926 r.
44. Dom nr 6, drewniany, z lat 30 XX w.
45. Dom nr 29, drewniany, z lat 20 XX w.

urawica

46. Pozostał ci zespołu dworskiego stanowi ce własno SHR urawica obejmuj ce murowane pochodz ce z XIX wieku czworaki i obor oraz pi budynków gospodarczych przy czworakach.
47. Dom nr 8, drewniany, z lat 20 XX w.
48. Dom nr 12, drewniany, z lat 20 XX w.
49. Dom nr 36, drewniany, z początku XX w.

W Studium nie wykazuje si obiektów proponowanych do wpisania do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

6.1.3. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Obrazów znajduj si 203 stanowiska archeologiczne skumulowanych na 4 obszarach AZP:

Tabela 4. Wykaz stanowisk archeologicznych

numer arkusza AZP	numer na obszarze	numer w miejscowości (dodatkowy)	miejscowość	funkcja	kultura	chronologia	wpis do rejestru zabytków
89-72	187	3	Bilcza	osada	nieokreślona	pradzieje	nie
89-72	189	5	Bilcza	osada?	?	wczesne redniowiecze do X w.	nie
89-72	164	1	Piekary	osada	nieokreślona	pradzieje	nie
89-72	166	3	Piekary	osada	?	nowożytny	nie
89-72	170	7	Piekary	osada	pucharów lejkowatych	rodzowy neolit	nie
89-72	176	13	Piekary	osada	nieokreślona, trzciniecka	neolit, starszy okres epoki brzozy	nie
89-72	177	14	Piekary	osada?	?	nowożytny	nie
89-72	183	20	Piekary	osada?	nieokreślona	pradzieje	nie
89-72	191	22	Piekary	osada	-	późne redniowiecze	nie
89-72	192	23	Piekary	osada?	nieokreślona	pradzieje	nie
89-72	193	24	Piekary	osada, osada, osada, osada?	pucharów lejkowatych, mierzanowicka, trzciniecka, nieokreślona, nieokreślona	rodzowy neolit, wczesny brzozy, starszy brzozy, pradzieje, wczesne redniowiecze	nie
89-72	1	1	Wicięża	kopiec	nieokreślona	pradzieje	tak
89-72	2	2	Wicięża	kopiec, osada	-, mierzanowicka	okres wpływów rzymskich C2?, wczesny brzozy	tak
89-72	9	3	Wicięża	osada	przeworska	łateński/rzymski	nie
89-72	10	4	Wicięża	ład osadnictwa (groby)?	nieokreślona	neolit	nie
89-72	30	7	Wicięża	osada, osada	merzanowicka, -	starszy brzozy, XII-XII w.	nie
89-72	31	8	Wicięża	ład osadnictwa, osada?	nieokreślona, -	pradzieje, X-XII w.	nie
89-72	35	12	Wicięża	osada?, ład osadnictwa, osada?, osada?, ład osadnictwa	pucharów lejkowatych, ceramiki sznurowej, mierzanowicka, trzciniecka, nieokreślona	rodzowy neolit, późny neolit, wczesny brzozy, starszy brzozy, pradzieje	nie
89-72	36	13	Wicięża	osada?	merzanowicka	wczesny brzozy	nie
89-72	37	14	Wicięża	osada, ład osadnictwa	pucharów lejkowatych, mierzanowicka	rodzowy neolit, wczesny brzozy	nie
89-72	150	16	Wicięża	osada	nieokreślona	wczesny/rodzowy neolit	nie
89-72	151	17	Wicięża	ład osadnictwa, osada?	nieokreślona, -	pradzieje, XVII-XVIII w.	nie
89-72	152	18	Wicięża	ład osadnictwa	-	nowożytny	nie
89-73	193	9	urawica	ład osadnictwa, osada, ład osadnictwa	ceramiki wstęgowej rytej, przeworska, -	wczesny neolit, okres wpływów rzymskich b2-c1, wczesne redniowiecze VI - VIII w.	nie
89-73	192	9	urawica	osada ?, osada, osada ?, ład osadnictwa	pucharów lejkowatych, amfor kulistych, pucharów lejkowatych/amfor kulistych ?, prahistoryczna nieokreślona	rodzowy neolit, późny neolit, okres wpływów rzymskich c/ okres w drówek ludów V - VI w., ?	nie

89-73	191	7	urawica	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada ?	pucharów lejkowatych, amfor kulistycznych, ?	rodkowy neolit, pó ny neolit, okres wpływów rzymskich c/ okres w drówek ludów	nie
89-73	190	6	urawica	ład osadnictwa, osada, osada, osada	grupa tarnobrzeska kultury ŷy yckiej, przeworska	halsztacki B, okres wpływów rzymskich B - C, wczesne redniowiecze X - XI w., wczesne redniowiecze xii - xiii w.	nie
89-73	189	5	urawica	osada, ład osadnictwa, -	kultura amfor kulistycznych, -, -	pó ny neolit, wczesne redniowiecze XII - XIII w., -	nie
89-73	188	4	urawica	osada, ład osadnictwa, -	kultura amfor kulistycznych, -, -	pó ny neolit, redniowiecze XIV - XV w., -	nie
89-73	79	2	urawica	ład osadnictwa/ obozowisko, -, -	?, -, -	paleolit rodkowy mi dzy złodowaceniami riss - worm	nie
89-73	78	1	urawica	ład osadnictwa/ zniszczony grób ?, -, -	ceramiki sznurkowej grupa krakowsko - sandomierska, -, -	-, -, -	nie
89-72	11	8	Zdanów	osada, osada, osada	mierzanowicka, trzcieniecka, przeworska	-, -, -	nie
89-72	39	10	Zdanów	nieokre lona, osada, nieokre lona, osada, osada ? , osada ?	mierzanowicka, ŷy ycka, przeworska, -, -, nieokre lona	wczesny br z, epoka br zu, late ski/ rzymski, IX- X w., pó ne redniowiecze, pradzieje	nie
89-72	41	12	Zdanów	osada / cmentarzysko, -, -	pomorska, -, -	halsztacki, -, -	nie
89-72	42	13	Zdanów	osada / cmentarzysko, -, -	pomorska, -, -	halsztacki, -, -	nie
89-72	43	14	Zdanów	osada, osada, ład osadnictwa	ŷy ycka, przeworska, -	br z, okres wpływów rzymskich, redniowiecze	nie
89-72	45	16	Zdanów	ład osadnictwa, ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada ?, osada, ład osadnictwa	mierzanowicka, trzcieniecka, pomorska, przeworska	wczesny br z, starszy br z, halsztacki, late ski, VIII - XIII w., po XIII w.	nie
89-72	145	18	Zdanów	osada, osada, -	przeworska, -, -	late ski, IX - X w., -	nie
89-72	146	19	Zdanów	osada, osada ?, osada ?, osada ?	amfor kulistych, trzcieniecka, przeworska	rodkowy neolit, starszy br z, late ski - wpływów rzymskich, redniowiecze	nie
89-72	147	20	Zdanów	ład osadnictwa, osada, -	ŷy ycka, -, -	V okres br zu/ halsztacki, IX- X w., -	nie
89-72	148	21	Zdanów	ład osadnictwa, - -, -	-, -, -	XVII - XVIII w.	nie
89-73	214	6	Wierzbiny	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada	pucharów lejkowatych, ?, -	rodkowy neolit, wczesny br z, wczesne redniowiecze VII - VIII w.	nie
89-73	212	4	Wierzbiny	ład osadnictwa, ład osadnictwa, cmentarzysko	pucharów lejkowatych, grupa tarnobrzeska kultury ŷy yckiej, pomorska	rodkowy neolit, halsztacki B, late ski B2/C	nie
89-73	211	3	Wierzbiny	ład osadnictwa, osada ?, ład osadnictwa, osada ?	pucharów lejkowatych, grupa tarnobrzeska kultury ŷy yckiej, przeworska	rodkowy neolit, epoka br zu - halsztacki, okres wpływów rzymskich, wczesne redniowiecze XII- XIII w.	nie
89-73	209	1	Wierzbiny	ład osadnictwa, ład osadnictwa, ład osadnictwa,	?, prahistoryczna nieokre lona, -	wczesna epoka br zu, ?, redniowiecze okoŷo XV w.	nie
89-72	208	6	Wierzbiny	osada ?, -, -	?, -, -	nowo ytny, -, -	nie
89-72	102	23	W grce Panie skie	ład osadnictwa, osada, ład osadnictwa	nieokre lona, przeworska, nieokre lona	neolit, rzymski, nowo ytny	nie

89-72	99	20	W grce Panie skie	osada, -, -	nieokre lona, -, -	pradzieje, -, -	nie
89-72	97	18	W grce Panie skie	lad osadnictwa, osada, lad osadnictwa	amfor kulistych, trzcieniecka, -	rodkowy neolit, starszy br z, XIII w.	nie
89-72	94	15	W grce Panie skie	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	273	30	wi cica	cmentarzysko szkieletowe	amfor kulistych	neolit	nie
89-72	163	29	wi cica	osada, osada	zjocka, przeworska	pó ny neolit, late ski/ wpływów rzymskich	nie
89-72	161	27	wi cica	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	160	26	wi cica	osada	mierzanowicka	wczesny br z	nie
89-72	159	25	wi cica	lad osadnictwa, osada	nieokre lona	pradzieje, nowo ytny	nie
89-72	158	24	wi cica	osada ?	nieokre lona	neolit	nie
89-72	157	23	wi cica	lad osadnictwa, lad osadnictwa, osada	nieokre lony	pradzieje, X - XI w, nowo ytny	nie
89-72	155	21	wi cica	lad osadnictwa, osada	nieokre lona	pradzieje, nowo ytne	nie
89-72	153	19	wi cica	lad osadnictwa	-	nowo ytny	nie
89-72	201	3	wi tniki	osada ?	-	redniowiecze	nie
88-72	288	4	Ro ki	osada, lad osadnictwa	pucharków lejkowatych,	-, do X w.	nie
88-72	287	3	Ro ki	osada	pucharów lejkowatych	-	nie
88-72	114	12	Ro ki	osada, osada	ju ycka	V okres epoki br zu / halsztacki,	nie
89-72	112	10	Ro ki	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	111	20	Ro ki	lad osadnictwa, lad osadnictwa, osada	nieokre lona	pradzieje, wczesne redniowiecze, nowo ytny	nie
89-72	107	16	Ro ki	lad osadnictwa	nieokre lona	pradzieje	nie
89-72	106	15	Ro ki	lad osadnictwa	-	wczesne redniowiecze XI w.	nie
89-72	105	14	Ro ki	lad osadnictwa	-	pó ne redniowiecze	nie
89-72	104	13	Ro ki	lad osadnictwa	nieokre lona	pradzieje	nie
89-72	47	1	Ro ki	osada		wczesne redniowiecze	nie
89-73	204	3	Obrazów	osada ?, lad osadnictwa, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, amfor kulistych, przeworska	rodkowy neolit, pó ny neolit, okres wpływów rzymskich	nie
89-73	203	2	Obrazów	osada ?, lad osadnictwa, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, amfor kulistych, trzcieniecka ?	rodkowy neolit, pó ny neolit, II- III okres epoki br zu	nie
89-72	57	16	Obrazów	osada ?	-	redniowiecze	nie
89-72	55	14	Obrazów	osada ?	pucharów lejkowatych	rodkowy neolit	nie
89-72	270	25	Malice	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	269	24	Malice	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	268	23	Malice	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	266	21	Malice	osada	-	nowo ytny	nie
89-73	175	13	Malice	osada	przeworska	młodszy okres przed rzymski	nie
89-73	173	11	Malice	osada, osada	kultura pucharów lejkowatych, przeworska	rodkowy neolit, młodszy okres przed rzymski	nie
89-73	169	7	Malice	osada ?	kultura oucharów lejkowatych	rodkowy neolit	nie
89-73	70	1	Malice	osada, osada, cmentarzysko,	ceramiki wst powej rytej,	wczesny neolit, wczesny neolit, pó ny neolit, I - II	nie

				osada, osada, osada	malicka, amfor kulistych, mierzanowicka, grupa tarnobrzaska kultury ŷy yckiej, przeworska	okres epoki br zu, V okres epoki br zu - halsztacki B, okres wpłyów rzymskich C	
89-73	242	25	Lenarczyce	lad osadnictwa, lad osadnictwa, osada ?	amfor kulistych ? - mierzanowicka ?, przeworska, -	neolit / wczesna epoka br zu, okres wpłyów rzymskich B1 lub B2- C1, wczesne redniowiecze xi - xiii w.	nie
89-73	232	15	Lenarczyce	lad osadnictwa, osada, lad osadnictwa	mierzanowicka, grupa tarnobrzaska kultury ŷy yckiej	I - II okres epoki br zu, IV okres epoki br zu - halsztacki b, ok. X w.	nie
89-73	228	11	Lenarczyce	lad osadnictwa, osada ?, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, amfor kulistych, tarnobrzaska kultury ŷy yckiej	rodkowy neolit, pó ny neolit, V okres epoki br zu - halsztacki B	nie
89-73	227	10	Lenarczyce	osada, osada ?, lady osadnictwa	pomorska, -, prahistoryczny okres	late ski b/c, wczesne redniowiecze VII w., ?	nie
89-73	220	3	Lenarczyce	osada ?, lad osadnictwa, lad osadnictwa, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, ceramiki sznurowe lub mierzanowicka, prahistoryczny nieokre lony, -	rodkowy neolit, neolit / wczesny br z, ?, redniowiecze po XIV w.	nie
88-72	314	22	Komorna	cmentarzysko, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, przeworska,	-, mýdszy okres wpłyów rzymskich	nie
88-72	312	21	Komorna	osada, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, -	-, staro ytny nieokre lony	nie
88-72	311	20	Komorna	osada, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, -	-, staro ytny nieokre lony	nie
88-72	308	17	Komorna	lad osadnictwa, osada	- , -	staro ytny nieokre lony, VIII- IX w.	nie
88-72	294	13	Komorna	osada	pucharów lejkowatych	-	nie
88-72	282	9	Komorna	osada ?	ŷy ycka	III - V epoka br zu	nie
89-72	126	35	Komorna	osada, lad osadnictwa, osada	nieokre lona, -, -	pradzieje, wczesne redniowiecze, nowo ytny	nie
89-72	125	34	Komorna	lad osadnictwa, osada	nieokre lona, -	pradzieje, nowo ytny	nie
89-72	124	33	Komorna	osada	mierzanowicka	wczesny br z	nie
89-72	121	30	Komorna	lad osadnictwa, osada	nieokre lona, -	pradzieje, nowo ytny	nie
89-72	119	28	Komorna	osada, osada, osada	przeworska, -, -	late ski, XI - XIII w., XVII - XVIII w.	nie
89-72	118	27	Komorna	lad osadnictwa, osada	nieokre lona, -	pradzieje, XVIII- XIX w.	nie
89-73	100	6	Chwaŷki	lad osadnictwa, osada?, osada, osada?, osada?, -	ceramiki wst gowej rytej, malicka, pucharów lejkowatych, amfor kulistych, trzcieniecka, nieokre lony	wczesny neolit, wczesny neolit, rodkowy neolit, pó ny neolit, II-III okres epoki br zu, neolit wczesny br z	nie
89-73	101	7	Chwaŷki	osada ?, osada, osada	pucharów lejkowatych, przeworska, -	rodkowy neolit, okres wpłyów rzymskich c, wczesne redniowiecze - XII - XIV w.	nie
89-73	102	8	Chwaŷki	lad osadnictwa, lad osadnictwa, cmentarzysko?, osada, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, ?, grupa tarnobrzaska kultury ŷy yckiej, przeworska, -	rodkowy neolit, wczesny br z, v okres epoki br zu/halsztacki b, okres wpłyów rzymskich c, redniowiecze po XIII w.	nie

89-73	103	9	Chwałki	ład osadnictwa, ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada?	pucharów lejkowatych, przeworska	rodkowy neolit, okres wpływów rzymskich, wczesne redniowiecze VII - VIII w., redniowiecze XIV - XV w.	nie
89-73	104	10	Chwałki	osada?, ślad osadnictwa, osada	trzcieniecka?, przeworska, -	II-III okres epoki br zu, okres wpływów rzymskich, redniowiecze xiii-xiv w.	nie
89-73	107	13	Chwałki	relikty chaty	?	po XVI w.	nie
89-73	108	14	Chwałki	ład osadnictwa, osada, ład osadnictwa	malicka, trzcieniecka, -	wczesny neolit, II-III okres epoki br zu, wczesne redniowiecze	nie
89-73	111	17	Chwałki	osada	kultura amfor kulistych	pó ny neolit	nie
89-73	115	21	Chwałki	osada, osada?	pucharów lejkowatych, amfor kulistych	rodkowy neolit, pó ny neolit	nie
89-73	120	26	Chwałki	osada, ład osadnictwa	pucharów lejkowatych, amfor kulistych	rodkowy neolit, pó ny neolit	nie
89-73	123	29	Chwałki	osada, osada?	grupa tarnobrzeska kultury ŷu yckiej, -	IV-V okres epoki br zu, wczesne redniowiecze xi-xiii w.	nie
89-73	124	30	Chwałki	osada, osada,	grupa tarnobrzeska kultury ŷu yckiej, -	v okres epoki br zu - halsztacki b, wczesne redniowiecze viii-ix w.	nie
89-73	125	31	Chwałki	osada, osada, osada, osada, ład osadnictwa	grupa tarnobrzeska kultury ŷu yckiej, -, -, -, -	IV-V okres epoki br zu, wczesne redniowiecze VIII-IX w., wczesne redniowiecze x-xi w., wczesne redniowiecze XI-XIII w., redniowiecze po XIV w.	nie
89-73	126	32	Chwałki	osada, osada,	grupa tarnobrzeska kultury ŷu yckiej, -	V okres epoki br zu - halsztacki b, wczesne redniowiecze XII-XIV w.	nie
89-72	212	2	D biały	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	218	8	D biały	osada	-	XVI-XVII w.	nie
89-72	219	9	D biały	osada, osada,	nieokre lona, -,	pradzieje, nowo ytny	nie
89-72	220	10	D biały	ład osadnictwa, osada,	nieokre lona, -	neolit, nowo ytny	nie
89-72	221	11	D biały	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	222	12	D biały	osada, ład osadnictwa, ład osadnictwa,	-, -, -	VIII-IX w., XIV w., nowo ytny	nie
89-72	226	16	D biały	osada	mierzanowicka	wczesny br z	nie
89-72	227	17	D biały	osada, osada	nieokre lona, -	pradzieje, pó ne redniowiecze/nowo ytny	nie
89-72	228	18	D biały	osada	-	pó ne redniowiecze	nie
89-72	232	21	D biały	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	234	22	D biały	osada, osada,	ŷu ycka, -	V okres epoki br zu, XII- XIII w.	nie
89-72	238	25	D biały	osada, osada, osada	mierzanowicka, -, -	wczesny br z, XI-XII w., pó ne redniowiecze	nie
89-72	239	26	D biały	osada?, osada,	pucharów lejkowatych, ŷu ycka?,	rodkowy neolit, br z	nie
89-72	240	27	D biały	osada	trzcieniecka	starszy br z	nie
89-72	243	29	D biały	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	244	30	D biały	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	250	34	D biały	osada	-	XIII - XIV w.	nie
89-72	251	35	D biały	osada, osada, osada, osada	pucharów lejkowych, trzcieniecka,	rodkowy neolit, starszy okres epoki br zu,	nie

					nieokre lona, -		
89-72	252	36	D biały	osada, osada,	pucharów lejkowatych	rodkowy neolit, nowo ytny	nie
89-72	253	37	D biały	osada	nieokre lona	pradzieje	nie
89-72	255	39	D biały	osada?	nieokre lona	pradzieje	nie
89-72	256	40	D biały	ład osadnictwa, osada?,	nieokre lona, -	pradzieje, nowo ytny	nie
89-72	258	42	D biały	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	261	45	D biały	osada?	-	redniowiecze	nie
89-72	263	47	D biały	osada	pucharów lejkowatych	rodkowy neolit	nie
89-72	265	49	D biały	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada,	ju ycka, przeworska, -	v okres epoki br zu/halsztacki, okres wpływów rzymskich, II połowa XIII w.	nie
89-72	63	5	Głazów	ład osadnictwa, osada?,	-,	XI-XII w., XVII-XVIII w.,	nie
89-72	68	10	Głazów	osada?	-	wczesne redniowiecze xiii w.	nie
89-72	74	16	Głazów	ład osadnictwa, osada,	nieokre lona, -	pradzieje, nowo ytny	nie
89-72	77	19	Głazów	osada, osada,	mierzanowicka, -	wczesny br z, nowo ytny	nie
89-72	80	22	Głazów	osada	-	XII-XIII w.	nie
89-72	88	25	Głazów	osada	nieokre lona	neolit	nie
89-72	89	24	Głazów	osada	pucharów lejkowatych	rodkowy neolit	nie
89-72	236	23	Głazów	ład osadnictwa, osada	-, przeworska	pradzieje, late ski - wpływów rzymskich	nie
89-72	3	02-sty	Kleczanów	osada, osada, osada, osada, osada, osada, osada i cmentarzysko, ład osadnictwa, ład osadnictwa	amfor kulistych, mierzanowicka, trzcieniecka, ju ycka, pomorska, przeworska, -, -, -,	neolit, wczesny br z, starszy br z, młodszy br z, halsztacki, late ski/rzymski, wczesne redniowiecze, okres nowo ytny, pradzieje	nie
89-72	14	32	Kleczanów	ład osadnictwa, osada,	nieokre lona, -	pradzieje, XII-XIII w.,	nie
89-72	16	34	Kleczanów	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada	złotka, mierzanowicka, -	późny neolit, wczesny br z, średniowiecze	nie
89-72	17	35	Kleczanów	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada,	mierzanowicka, -,	wczesny br z, X-XIII w., redniowiecze/nowo ytny	nie
89-72	18	36	Kleczanów	ład osadnictwa, osada, osada,	przeworska, -,	okres wpływów rzymskich, XII-XIII w., redniowiecze	nie
89-72	19	37	Kleczanów	ład osadnictwa, osada, ład osadnictwa	mierzanowicka, przeworska, -	wczesny br z, late ski, redniowiecze,	nie
89-72	20	38	Kleczanów	osada, osada,	przeworska, -	młodszy okres przedrzymski, średniowiecze	nie
89-72	21	39	Kleczanów	osada, ład osadnictwa,	przeworska, -	late ski, XII-XIII w.,	nie
89-72	22	40	Kleczanów	osada	ju ycka	br z	nie
89-72	23	41	Kleczanów	ład osadnictwa, ład osadnictwa, ład osadnictwa	nieokre lona, ceramiki wst gowej rytej, -	pradzieje, wczesny neolit, redniowiecze	nie
89-72	24	42	Kleczanów	ład osadnictwa, osada, ład osadnictwa	nieokre lona, przeworska, staropolska	pradzieje, młodszy okres przedrzymski - wpływów rzymskich, redniowiecze	nie
89-72	29	63	Kleczanów	osada,	trzcieniecka	-	nie
89-72	131	49	Kleczanów	ład osadnictwa, osada	nieokre lona, -	pradzieje, późne redniowiecze/nowo ytny	nie
89-72	132	50	Kleczanów	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada	nieokre lona, przeworska, -	wczesny neolit, late ski, XII-XIV w.	nie

89-72	133	51	Kleczanów	osada, osada,	przeworska, -,	late ski, XIII-XIV w.,	nie
89-72	134	52	Kleczanów	osada	-	IX-XIII w.	nie
89-72	135	53	Kleczanów	ład osadnictwa, osada, osada,	nieokre lona, -, -,	pradzieje, XII-XIII w., nowo ytny	nie
89-72	137	55	Kleczanów	osada	nieokre lona	neolit	nie
89-72	138	56	Kleczanów	ład osadnictwa, osada, osada?, ład osadnictwa, osada	pucharów lejkowatych, mierzanowicka, przeworska, -, -,	rodkowy neolit, wczesny br z, late ski, redniowiecze, XVIII - XIX w.,	nie
89-72	140	58	Kleczanów	osada, osada,	ju ycka, -,	v okres br zu/halsztacki, XII-XIII w.,	nie
89-72	141	59	Kleczanów	osada?	nieokre lona	pradzieje	nie
89-72	142	60	Kleczanów	osada	ju ycka	v okres epoki br zu/halsztacki	nie
89-72	149	62	Kleczanów	ład osadnictwa, osada, ład osadnictwa,	nieokre lona, przeworska, -,	neolit, okres wpływów rzymskich?, nowo ytny	nie
88-72	197	11	Kleczanów	osada	ju ycka	halsztacki	nie
88-72	199	13	Kleczanów	osada, ład osadnictwa	ju ycka, -,	halsztacki, wczesne redniowiecze	nie
88-72	203	17	Kleczanów	osada	-	XIV/XV w.	nie
88-72	214	20	Kleczanów	ład osadnictwa	pucharów lejkowatych	neolit	nie
88-72	320	29	Kleczanów	osada	-	IX-XI w.	nie
89-72	4	3	Kleczanów	gród (cmentarzysko)?	przeworska	młodszy okres przedrzymski/ wpływów rzymskich?	nie
89-72	5	4	Kleczanów	gród (kurhan)?	?	pradzieje	nie
88-72	6		Kleczanów	cmentarzysko kurhanowe	wczesne redniowiecze	VIII/IX-X w.	tak
89-72	8	2	Komorna	(grób ciałoplany)	przeworska	late ski	nie
89-72	117	26	Komorna	ład osadnictwa, osada	nieokre lona, -,	pradzieje, pó ne redniowiecze/nowo ytny	nie
89-72	120	29	Komorna	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada,	-, -, -,	VIII-IX w., XIII w., XVII- XVIII w.,	nie
89-72	122	31	Komorna	ład osadnictwa, osada, osada,	nieokre lona, -, -,	pradzieje, late ski, XVIII w.,	nie
89-73	74	5	Malice	osada, osada, ład osadnictwa/grób?, osada, ład osadnictwa, ład osadnictwa	malicka, mierzanowicka, pomorska, przeworska, -, -,	wczesny neolit, i-ii okres epoki br zu, late ski b, okres wpływów rzymskich C2, wczesne redniowiecze IX-X w., okres nowo ytny	nie
89-73	179	17	Malice	kurhan	nieokre lona	nieokre lona	nie
89-73	181	19	Malice	osada?, ład osadnictwa, ład osadnictwa,	pucharów lejkowatych, amfor kulistych, przeworska	rodkowy neolit, pó ny neolit, okres wpływów rzymskich	nie
89-72	271	26	Malice	osada	-	nowo ytny	nie
89-72	49	8	Obrazów	osada, osada, ład osadnictwa	ju ycka, przeworska, -,	halsztacki/late ski, late ski, XVII-XVIII w.	nie
89-73	60	2	Chwałki	ład osadnictwa	mierzanowicka	I-II okres epoki br zu	nie
89-72	54	13	Obrazów	osada?, ład osadnictwa, ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada	nieokre lona, nieokre lona, -, -,	neolit?, pradzieje, VIII-IX w., XVII-XVIII w.,	nie
89-72	56	15	Obrazów	ład osadnictwa, ład osadnictwa, osada, ład osadnictwa	nieokreslona, -, -, -,	pradzieje, xii-połxiii w., redniowiecze, XVII- połXVIII w.	nie
89-72	48	1	W grce Panie skie	dwór	-	XII-XIX w.	nie
89-72	85	6	W grce Panie skie	osada,	-	XVI-XVIII w.	nie

89-72	86	7	W grce Panie skie	osada	-	XVII-XVIII w.	nie
89-72	90	11	W grce Panie skie	osada, osada, lad osadnictwa,	pucharów lejkowatych, przeworska, -,	rodkowy neolit, late ski- rzymski, nowo ytny	nie
89-72	92	13	W grce Panie skie	lad osadnictwa, osada, lad osadnictwa	pucharów lejkowatych, przeworska, -,	rodkowy neolit, late ski, XII-XIII w.,	nie
89-72	98	19	W grce Panie skie	osada?	przeworska	wpływów rzymskich	nie
89-72	202	4	wi tniki	osada	-	XVII w.	nie
89-72	3	02-sty	wi cica	osada, osada, osada, osada, osada, osada, osada i cmentarzysko, lad osadnictwa, lad osadnictwa	amfor kulistych, mierzanowicka, trzcieniecka, y ycka, pomorska, przeworska, -, -, -,	neolit, wczesny br z, starszy br z, mpydszy br z, halsztacki, late ski/rzymski, wczesne redniowiecze, okres nowo ytny, pradzieje	nie
89-73	75	6	Malice	lad osadnictwa/ zniszczony grób	amfor kulistych	pó ny neolit	nie
89-73	73	4	Malice	relikty dworu	-	XVII-XIX w.	nie
89-73	72	3	Malice	lad osadnictwa/ zniszczony grób ?	kc-v lub mierzanowicka	I-II okres epoki br zu	nie
89-73	61	3	Chwaiki	lad osadnictwa	-	neolit	nie
89-73	59	1	Chwaiki	grób szkieletowy	amfor kulistych		nie

ródŷo: opracowanie wŷasne na podstawie gminnej ewidencji zabytków

Trzy z wy ej wymienionych stanowisk archeologicznych zostay wpisane do rejestru zabytków:

- wi cica 1 (AZP 89-72/1) . kurhan, pradzieje;
- wi cica 2 (AZP 89-72/2) . kurhan, OWR C2/WS;
- Kleczanów 6 . cmentarzysko kurhanowe z wczesnego redniowiecza.

S one przeznaczone do bezwzgl dnego utrzymania *in situ* jako elementów krajobrazu kulturowego.

Wszystkie stanowiska archeologiczne nadal nale y chroni poprzez zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Stanowiska oznaczono na rysunku studium.

7. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców

7.1. Demografia

Liczba ludności gminy Obrazów wg danych GUS, na dzień 31.XII.2008 r. wynosiła 6689 mieszkańców, co stanowiło 8,26% ludności powiatu sandomierskiego oraz 0,53% ludności województwa świętokrzyskiego. Na koniec 2008 r. samą miejscowość Obrazów zamieszkiwało 509 osób (7,6% ogółu mieszkańców gminy).

Tabela 5. Sytuacja demograficzna gminy Obrazów na tle województwa świętokrzyskiego oraz powiatu sandomierskiego w 2000 oraz 2008r

Wyszczególnienie	Lata	Liczba ludności				Współczynnik feminizacji
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ludność na km ²	
Województwo świętokrzyskie	2000	1 302 650	636 282	666 368	111,42	104,7
	2008	1 272 784	619 713	653 071	108,69	105,4
Województwo świętokrzyskie (gminy wiejskie)	2000	512 376	255 113	257 263	66,26	100,8
	2008	488 009	242 394	245 615	65,29	101,3
Powiat sandomierski	2000	83 561	40 614	42 947	123,61	105,7
	2008	80 936	39 234	41 702	119,73	106,3
Gmina Obrazów	2000	6 873	3 386	3 487	95,46	103,0
	2008	6 689	3 274	3 415	92,90	104,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

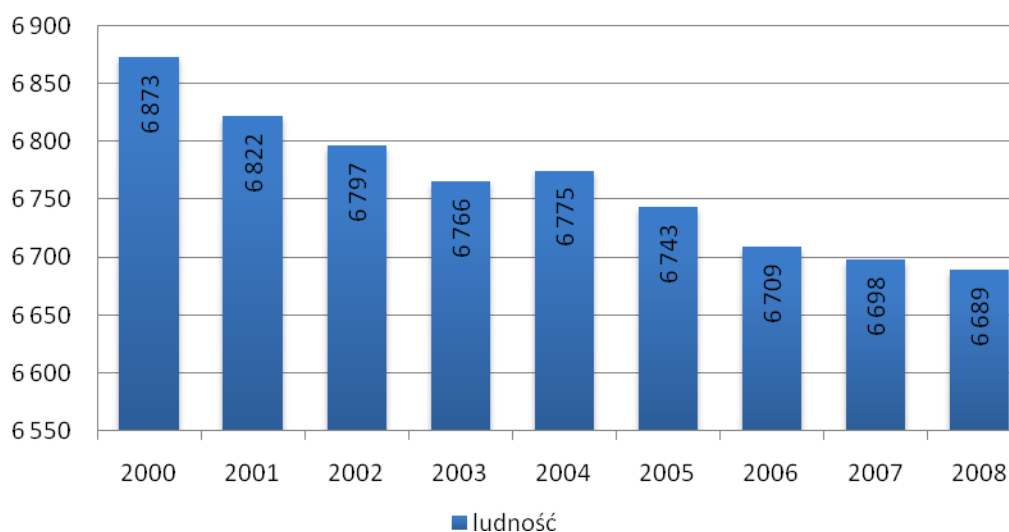
Liczba mieszkańców gminy Obrazów od początku analizowanego okresu, z wyjątkiem 2004 roku, systematycznie maleje. Spadek ten spowodowany jest sąsiedztwem omawianej gminy z miastem Sandomierz, który jest miejscem pracy i ośrodkiem kulturalnym jej wielu mieszkańców. Miasto Sandomierz stanowi przez to alternatywną lokalizację miejsca

zamieszkania i pracy dla gminy Obrazów, w której najwięcej osób zatrudnionych jest w rolnictwie.

W ciągu ostatnich lat liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 184 osoby, czyli ok. 3%. W 2004 roku liczba mieszkańców nieznacznie wzrosła, jednak już w roku następnym trend malejący był wciół kontynuowany. Mimo, że dynamika spadku ludności w gminie Obrazów jest niewielka, należy spodziewać się, że liczba mieszkańców w przyszłych latach będzie dalej ulegać zmniejszeniu. Na stan ten wpływ będzie miały przede wszystkim zwikszająca się konkurencyjność miasta Sandomierz, który w większym stopniu spełnia potrzeby mieszkańców gminy Obrazów np. dotyczącej jakości, dostępu do kultury, oświaty itp.

Od 2000 roku granice gminy nie ulegały przekształceniom, w związku z czym liczba ludności kształtowała się jedynie pod wpływem zmian wskaźnika przyrostu naturalnego i przemieszczeń migracyjnych.

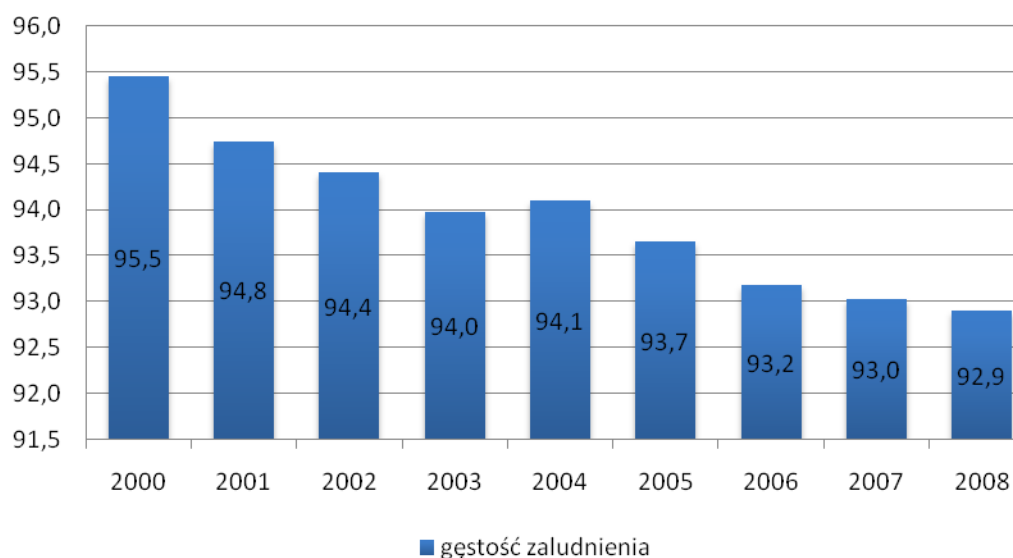
Rysunek 2. Liczba ludności gminy Obrazów w latach 2000 - 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

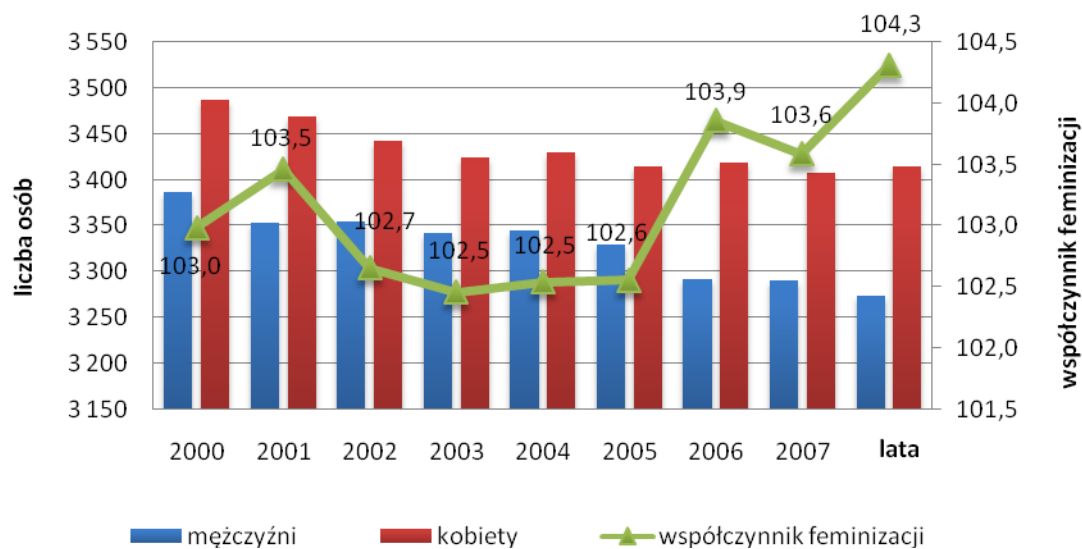
W latach 2000-2008 gęstość zaludnienia na terenie gminy Obrazów zmniejszyła się o ponad 3%. Mimo wspomnianych danych warto omawianego wskaźnika należy do stosunkowo wysokich, ponieważ w 2008 wynosiła 92,90 osób/km². Przewyższa tym samym gęstość zaludnienia gmin wiejskich województwa świętokrzyskiego, w których w 2008 roku przeciętnie na 1 km² powierzchni przypadało ok. 65 osób.

Rysunek 3. Gęstość zaludnienia w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 4. Ludność gminy Obrazów według płci w latach 2000 - 2008

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ogólnej liczbie mieszkańców w 2008 roku kobiety stanowiły 51,1 %. Oznacza to, że na każde 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety. Jest to sytuacja nietypowa dla większości polskich obszarów wiejskich, które z reguły charakteryzują się niską mobilnością kobiet w wieku produkcyjnym. Nadwyżka liczby kobiet nad liczbą mężczyzn jest bowiem charakterystyczna dla obszarów zurbanizowanych.

Na przestrzeni lat 2000-2008 współczynnik feminizacji gminy Obrazów był nieznacznie niższy od współczynnika feminizacji województwa świętokrzyskiego i charakteryzował się do znacznym zmniejszaniem. Od 2000 do 2004 roku współczynnik feminizacji wykazywał trend spadkowy, jednak od 2005 do końca 2008 roku odnotowano wyraźny wzrost liczby kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy Obrazów. Największą dysproporcję liczby kobiet w stosunku do liczby mężczyzn w analizowanym okresie odnotowano właśnie pod koniec 2008 r. Po roku 2004 zaobserwowany przyrost liczby kobiet, co może mieć związek z procesem suburbanizacji miasta Sandomierz. Należy przypuszczać, że w ciągu najbliższych kilku lat w strukturze populacyjnej gminy Obrazów notowana będzie dalsza przewaga kobiet.

Najważniejszym miernikiem struktur płci jest jednak wskaźnik feminizacji liczony dla grup ludności w wieku rozrodczym (15 do 39 lat), który w gminie Obrazów wyniósł 96 kobiet na 100 mężczyzn. Oznacza to istnienie dość dużych liczebnych dysproporcji płci, co wpływa na zahamowanie rozwoju demograficznego ze względu na fakt, że grupy te skupiają największy odsetek liczby zawieranych małżeństw i urodzeń. Należy jednak podkreślić, że rok 2008 charakteryzował się najwyższym wskaźnikiem feminizacji dla omawianych grup od początku analizowanego okresu.

7.1.1. Ruch naturalny

Wielkość ruchu naturalnego określa dwa podstawowe wskaźniki - urodzenia i zgonów oraz będący ich pochodną - wskaźnik przyrostu naturalnego (różnica wielkości urodzeń i zgonów).

Tabela 6. Ruch naturalny gminy Obrazów w latach 2000 - 2008

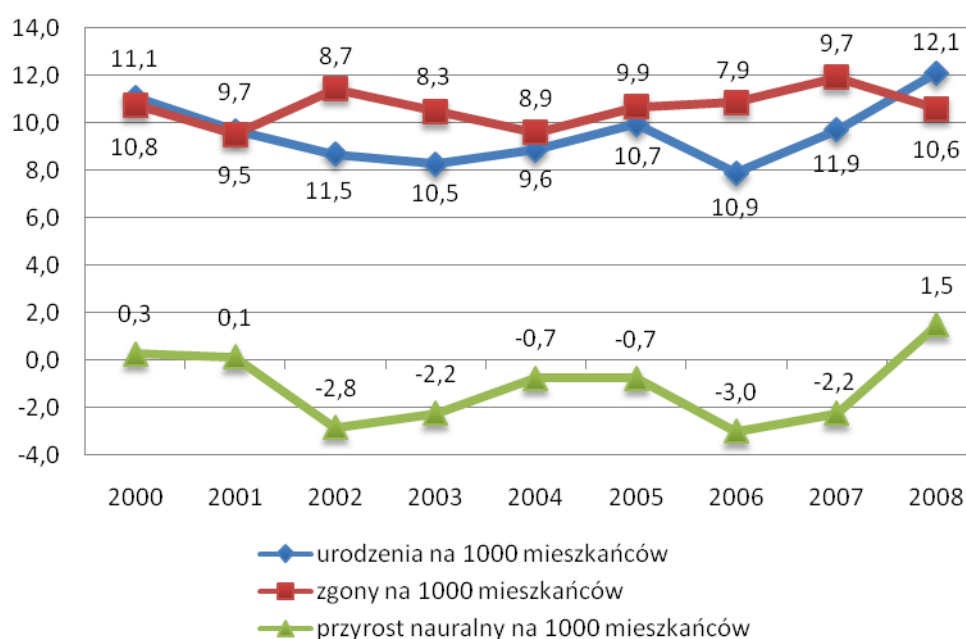
Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Urodzenia	76	66	59	56	60	67	53	65	81
Zgony	74	65	78	71	65	72	73	80	71
Przyrost naturalny	2	1	-19	-15	-5	-5	-20	-15	10
Urodzenia na 1000	11,1	9,7	8,7	8,3	8,9	9,9	7,9	9,7	12,1

mieszka ców									
Zgony na 1000 mieszka ców	10,8	9,5	11,5	10,5	9,6	10,7	10,9	11,9	10,6
Przyrost naturalny na 1000 mieszka ców	0,3	0,1	-2,8	-2,2	-0,7	-0,7	-3,0	-2,2	1,5

ródŸo: opracowanie wŸasne na podstawie danych GUS

W latach 2000-2008 na terenie gminy Obrazów liczba urodze , podobnie jak liczba zgonów, byŸa zró nicowana. RzutowaŸ to na przyrost naturalny, który w latach 2002-2007 przyjmowaŸ warto ci ujemne. Najni sz warto przyrostu naturalnego odnotowano w 2006 roku, kiedy to plasowaŸ si na poziomie -20. Niekorzystny trend zostaŸ odwrócony w 2008 roku, kiedy odnotowano o 10 wi cej urodze ni zgonów. Zauwa alny przyrost liczby urodze , spowodowany jest zakŸadaniem rodzin przez ludno urodzon na pocz tku lat 80-tych XX wieku, czyli ludno ostatniego wy u demograficznego. Poprawiaj ca si sytuacja spoŸeczno . gospodarcza województwa wi tokrzyskiego jak i caŸego kraju ma równie znacz cy wpŸy w na wzrost liczby urodze . Nale y jednak podkre li , e przyrost naturalny na 1000 mieszka ców gminy Obrazów od pocz tku analizowanego okresu utrzymuje si na bardzo niskim poziomie. W zwi zku z tym, nie nale y spodziewa si , aby wzrost liczby urodze w ostatnim roku znacz co wpŸy nŸa wska nik przyrostu naturalnego w przyszŸych latach.

Rysunek 5. Urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny przeliczony na 1000 mieszka ców gminy Obrazów w latach 2000 - 2008

ródŸo: opracowanie wŸasne na podstawie danych GUS

Prost zast powalno pokole gwarantuje współczynnik dzietno ci ogólnej na poziomie co najmniej 2,10, wówczas na jedn kobiet w wieku 15-49 lat przypada rednio 2 dzieci. W gminie Obrazów współczynnik dzietno ci systematycznie wzrasta jednak jest on cały czas na bardzo niskim (niedostatecznym) poziomie. W 2008 roku gmina Obrazów charakteryzowała si współczynnikiem dzietno ci na poziomie 1,4 dziecka na jedn kobiet . Istnieje prawdopodobie stwo, e współczynnik dzietno ci nadal b dzie rósł w najbliższych latach, gdy coraz wi cej kobiet urodzonych podczas wy u demograficznego lat 80-tych XX w. decyduje si na urodzenie i wychowywanie dzieci. Z drugiej strony, model rodziny polskiej coraz bardziej upodabnia si do wzorców zachodnioeuropejskich, co mo e powodowa spadek liczby zawieranych zwi zków małżeńskich i systematycznie obni aj c si p dno kobiet.

7.1.2. Migracje

Tabela 7. Migracje w gminie Obrazów w latach 2000 . 2008

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zameldowania ogółem	72	52	56	53	105	57	75	101	63
Zameldowania z zagranicy	0	0	0	2	3	0	1	4	1
Wymeldowania ogółem	74	76	93	66	79	97	98	91	77
Wymeldowania za granic	0	0	0	0	0	2	3	3	3
Saldo migracji	-2	-24	-37	-13	26	-40	-23	10	-14
Zameldowania na 1000 mieszka ców	10,5	7,6	8,2	7,8	15,5	8,5	11,2	15,1	9,4
Wymeldowania na 1000 mieszka ców	10,8	11,1	13,7	9,8	11,7	14,4	14,6	13,6	11,5
Saldo Migracji na 1000 mieszka ców	-0,3	-3,5	-5,4	-1,9	3,8	-5,9	-3,4	1,5	-2,1

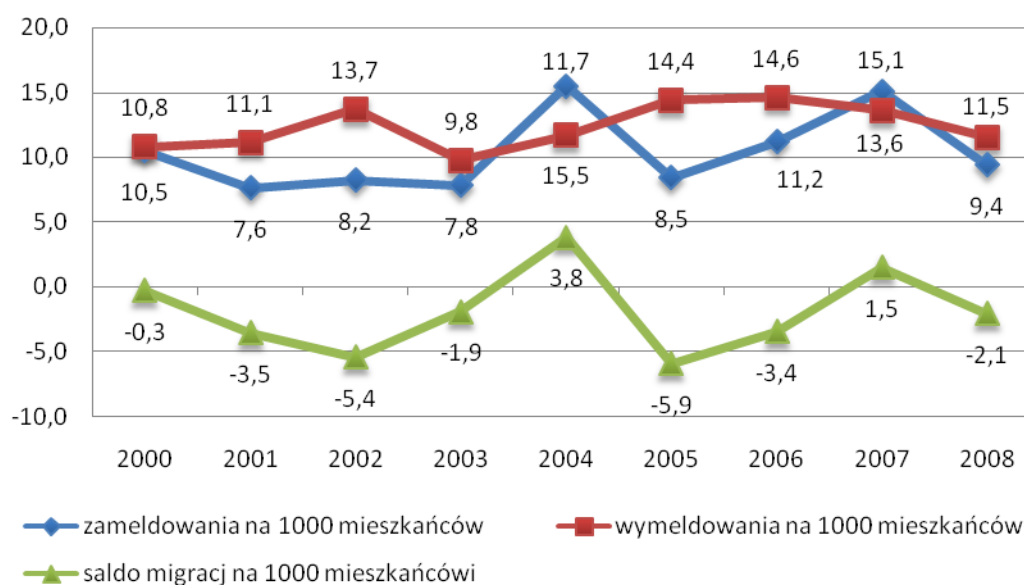
ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany stałego miejsca zamieszkania i miejsca czasowego pobytu określone s jako w drówki lub migracje ludno ci. Migracje stałe s wraz z ruchem naturalnym gównymi czynnikami wywołuj cymi zmiany w stanach zaludnienia, strukturze zaludnienia oraz innych strukturach demograficznych.

Gmina Obrazów przez niemal cały charakteryzowany okres cechowała si niskim ujemnym przyrostem migracyjnym, który swoje minimum osiągn ę w roku 2005. Wyj tkiem był rok 2004, kiedy saldo migracji osiągn ęo najwyższ warto . W roku tym odnotowano o 26 wi cej zameldowa ni wymeldowa z terenu gminy. W 2008 roku warto salda migracji na 1000 mieszka ców wyniosła -2,1. Na warto omawianego wska nika wpływ miała znaczna przewaga liczba osób, które wyprowadziły si do o rodków miejskich, nad tymi, które ze wspomnianych o rodków przeprowadziły si do gminy Obrazów.

W latach 2000-2008 gmina Obrazów charakteryzowała się niewielkim saldem migracji zagranicznych. Należy przypuszczać, że saldo migracji zagranicznych będzie się zwiększało, co wynika z migracji zarobkowych do państw ssiarej+Unii Europejskiej.

Rysunek 6. Ruch migracyjny na obszarze gminy Obrazów

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.1.3. Przyrost rzeczywisty

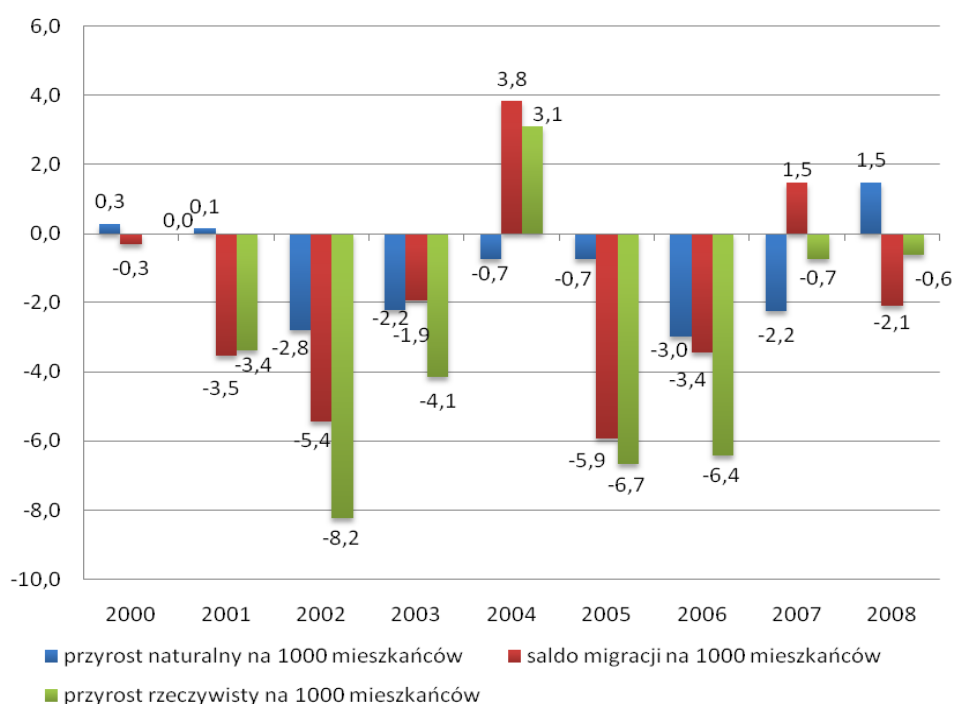
Tabela 8. Zestawienie ruchu naturalnego oraz ruchu migracyjnego w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	0,3	0,1	-2,8	-2,2	-0,7	-0,7	-3,0	-2,2	1,5
saldo migracji na 1000 mieszkańców	-0,3	-3,5	-5,4	-1,9	3,8	-5,9	-3,4	1,5	-2,1
przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców	0,0	-3,4	-8,2	-4,1	3,1	-6,7	-6,4	-0,7	-0,6

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost rzeczywisty daje pełny obraz zmiany liczby mieszkańców gminy Obrazów. Jest wyliczany poprzez zestawienie przyrostu naturalnego ze współczynnikami migracji. Stanowi sum wielko ci przyrostu naturalnego i salda migracji. Gmina Obrazów w latach 2000-2008 charakteryzowała si bardzo zróżnicowanym przyrostem rzeczywistym. W trakcie analizowanego okresu najniższy przyrost rzeczywisty odnotowano w 2002 roku, kiedy z terenu gminy ubyło 56 osób. Z kolei najwyższym przyrostem naturalnym charakteryzowały si 2000 i 2008 rok, jednak tak e w tych latach nie przyjął on wartości dodatnich. Niski przyrost rzeczywisty jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym, poniewa prowadzi do wyludniania si obszaru gminy Obrazów oraz starzenia si społeczeństwa. Dane dotyczące przyrostu rzeczywistego mają odzwierciedlenie w zmniejszającej si liczbie ludności w gminie Obrazów. Należy si spodziewać podobnego spadku w najbliższej przyszłości. Spadek ten jest charakterystyczny dla mało dynamicznie rozwijających si gmin wiejskich.

Rysunek 7. Przyrost naturalny, saldo migracji oraz przyrost rzeczywisty liczby mieszkańców w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój demograficzny jest ilość zawieranych małżeństw oraz udzielanych rozwodów na obszarze gminy Obrazów.

Tabela 9. Liczba małżeństw oraz współczynnik zawieranych małżeństw w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

lata	ilość małżeństw	współczynnik zawieranych małżeństw (małżeństwa na 1000 mieszkańców)
2000	47	6,84
2001	31	4,54
2002	37	5,44
2003	42	6,21
2004	34	5,02
2005	46	6,82
2006	39	5,81
2007	49	7,32
2008	49	7,33

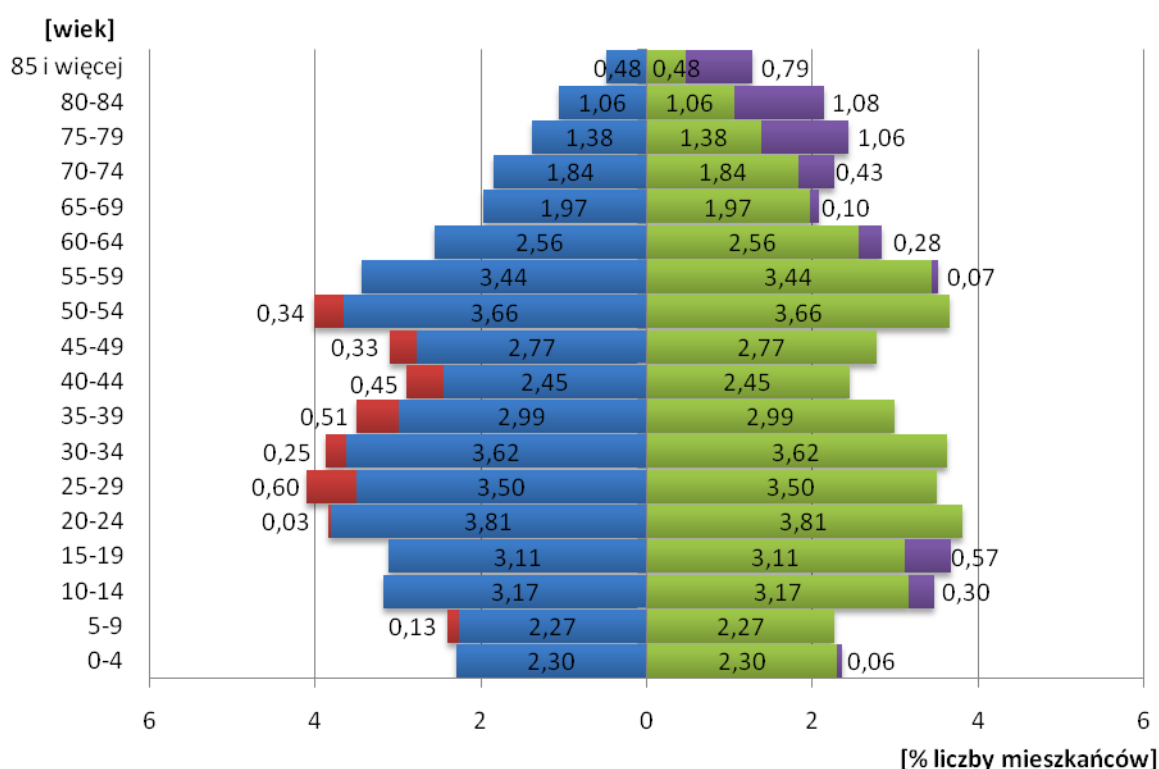
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2000 - 2008 liczba zawieranych małżeństw w gminie Obrazów oscylowała w granicach od 31 w 2001 roku do 49 w 2007 i 2008 roku. Od roku 2005 nastąpił przyrost liczby zawieranych małżeństw. Przyrost ten jest efektem wejścia w wiek małżeński ludności ostatniego wyżu demograficznego (urodzonej w pierwszej połowie lat 80-tych ubiegłego wieku). Liczba zawieranych małżeństw w najbliższych latach powinna systematycznie rosnąć. Jednak jak już zostało wspomniane wcześniej, model rodziny polskiej upodabnia się do wzorców zachodnioeuropejskich, gdzie do powszechnie stają się związki nieformalne. Zmieniająca się postawa wobec małżeństwa może mieć wpływ na liczbę zawieranych małżeństw również w gminie Obrazów.

7.1.4. Struktura p̄ci i wieku

Struktura p̄ci i wieku jest to udziāy ró nych grup wiekowych w populacji z uwzgl dnieniem podziāu na p̄e . Udziāy ten graficznie przedstawia si za pomoc schematu zwanego piramid ̄ci i wieku.

Rysunek 8. Struktura p̄ci i wieku gminy Obrazów w 2008r

ród̄o: opracowanie w̄asne na podstawie danych GUS

Wszystkie wcze niej omówione elementy ruchu naturalnego tworzą struktur ̄ci i wieku spōecze stwa. Wykonana na podstawie danych GUS piramida p̄ci i wieku dla gminy Obrazów ukazuje:

- spadek liczebno ci roczników ludno ci w wieku poni ej 20 lat (coraz mniejszy udziāy roczników najmłodszych w strukturze spōecze stwa),
- dwa wy e demograficzne (pierwszy z przēomu lat 50-tych i 60-tych XX w., drugi z pocz tku lat 80-tych XX w.),
- du nadwy k liczby m ̄czyzn w stosunku do liczby kobiet w wieku produkcyjnym,

- przewagą liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w wieku powyżej 59 lat,
- obecnie najbardziej liczną grupą wiekową w gminie Obrazów jest ludność w wieku od 50 do 54 lat, drugą bardzo liczną grupą wiekową jest ludność w wieku od 20 do 24 lat.

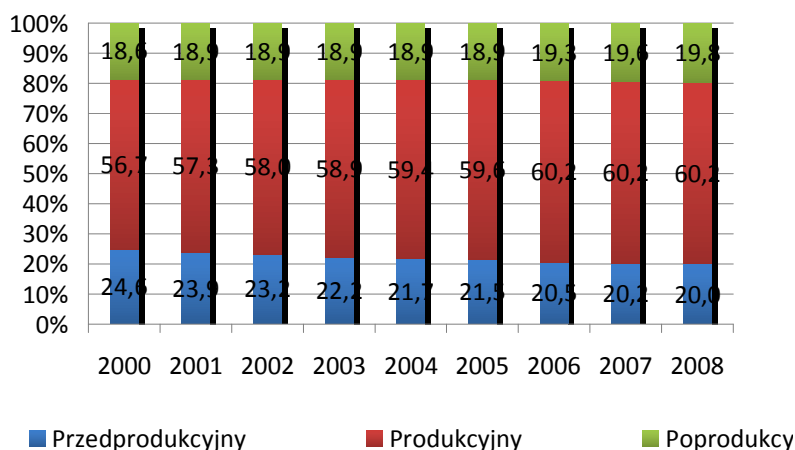
Aktualny typ struktury pęci i wieku społeczeństwa jest formą pośrednią między kształtem dzwonu i wrzeciona, która wykazuje trend regresywny. Struktura wiekowa społeczeństwa bezpośrednio przekłada się na strukturę wieku ekonomicznego ludności gminy Obrazów, która ma znaczący wpływ na lokalną gospodarkę.

Tabela 10. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Przedprodukcyjny	1 694	1 629	1 574	1 502	1 470	1 447	1 375	1 352	1 338
Produkcyjny	3 900	3 907	3 940	3 988	4 027	4 022	4 042	4 034	4 029
Poprodukcyjny	1 279	1 286	1 283	1 276	1 278	1 274	1 292	1 312	1 322

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 9. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008 (w %)

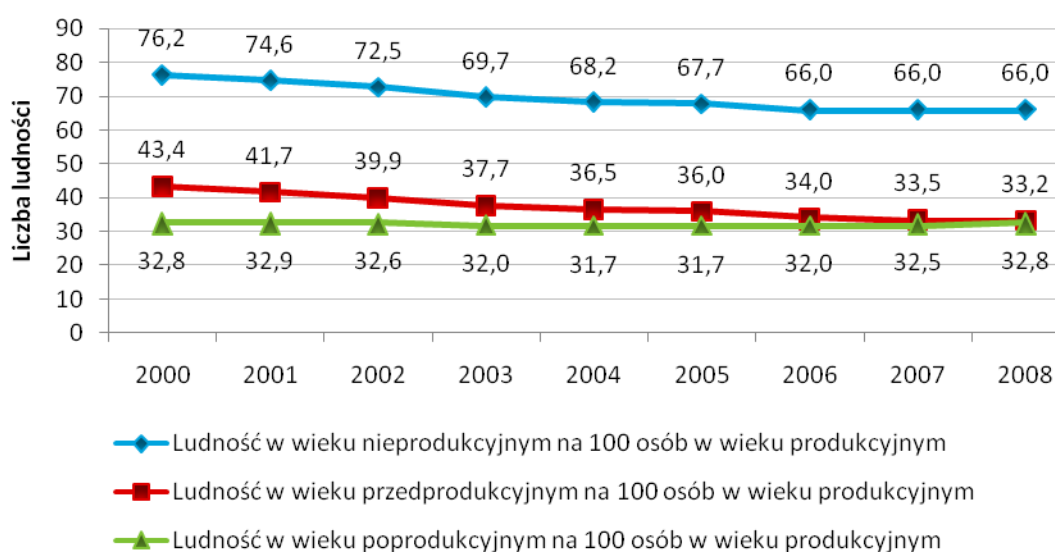

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Obrazów od początku analizowanego okresu systematycznie rośnie liczba osób w wieku produkcyjnym, co jest sytuacją bardzo korzystną i pozytywnie wpływa na poprawę sytuacji gospodarczej gminy. Jednocześnie nie spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Sytuacja ta wynika z faktu, iż ludność w urodzinach w latach 80-tych

XX w. w ostatnich kilku latach weszła w wiek produkcyjny. Na ustabilizowanym niskim poziomie utrzymuje się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, jednak należy spodziewać się, że w ciągu najbliższych lat nastąpi duży przyrost liczby osób w tej ekonomicznej grupie wieku związany z tzw. starzeniem się społeczeństwa.

Rysunek 10. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie wskaźniki obciążenia demograficznego ukazywały negatywny trend w rozwoju demograficznym społeczeństwa gminy Obrazów. Przez cały charakteryzowany okres spadały wskaźniki ludności w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym. W roku 2000 wskaźnik ten wynosił 76,2 natomiast w roku 2008 wynosił już tylko 66 osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zmniejszenie liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w analizowanym okresie spowodowane było głównie wejściem w wiek produkcyjny zwiększonej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Przez cały analizowany okres na podobnym poziomie utrzymywały się wskaźniki ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jest to sytuacja nietypowa, ponieważ ogólnopolski trend, ze względu na problem starzenia się społeczeństwa, wykazuje tendencję rosnącą.

7.1.5. Wykształcenie

Bezpośrednio z rynkiem pracy oraz bezrobociem wiąże się wykształcenie mieszkańców gminy.

Tabela 11. Wykształcenie mieszkańców gminy Obrazów za rok 2002r

Wykształcenie	Liczba osób		Płe	
	ogółem	w %	mężczyźni	kobiety
wyższe	291	5,1	112	179
policealne	123	2,2	22	101
średnie razem	1 473	26,1	654	819
zasadnicze zawodowe	1 308	23,1	854	454
podstawowe ukończone	2 151	38,0	1 048	1 103
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	308	5,4	108	200

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002 wynika, iż w gminie Obrazów największą grupą osób posiadających ukończoną szkołę podstawową. Taki poziom wykształcenia zadeklarowało nieco ponad 2100 osób, z których ok. 51% stanowiły kobiety. Kolejną liczną grupą mieszkańców gminy Obrazów były osoby posiadające wykształcenie średnie (średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe). Podczas Narodowego Spisu Powszechnego 2002 roku ok. 1500 osób zadeklarowało posiadanie tego wykształcenia. W grupie tej nieco ponad 55% stanowiły kobiety. Dużo mieszkańców gminy posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe (w grupie tej przeważają mężczyźni - ok. 65%). Wykształcenie wyższe w 2002 r. posiadało zaledwie 291 osób, co stanowiło ok. 5% ludności gminy Obrazów. Nieliczną grupą stanowiły również osoby bez wykształcenia. Do tej grupy zaliczyć należy 308 osób, co odpowiada ok. 5% ludności omawianej gminy. Najmniejszą grupą stanowiły osoby z wykształceniem policealnym. Wykształcenie policealne zadeklarowały, bowiem jedynie 123 osoby.

7.2. Prognoza demograficzna

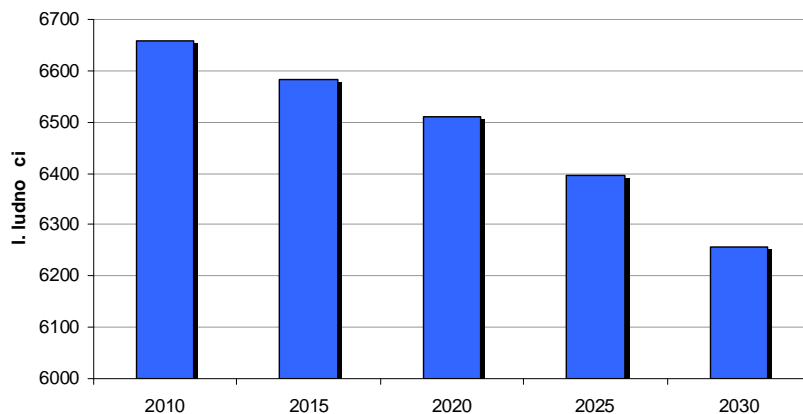
W ostatnich latach na terenie kraju obserwuje się stopniowy spadek ludności. Tendencja ta kształtuje się również na terenie województwa świętokrzyskiego i powiatu sandomierskiego. W województwie świętokrzyskim do roku 2030 liczba ludności (wg Prognozy Ludności na lata 2003 - 2030 GUS) ma ulec zmniejszeniu o 104,9 tys. ludzi, natomiast w powiecie sandomierskim o 4,9 tys. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że proces wyludniania się dotknie także gmin Obrazów.

Prognoza demograficzna gminy Obrazów opiera się zarówno na trendach występujących w otoczeniu gminy, jak i na czynnikach wewnętrznych związanych z rozwojem gminy. Do czynników wewnętrznych zalicza się przede wszystkim brak możliwości kształcenia w gminie. Mimo bliskości edukacji kończącej na poziomie gimnazjalnym, co zmusza młodzież do migracji za dalszym wykształceniem. Kolejną przyczyną emigracji może być poszukiwanie lepszych warunków życia oraz pracy. Gmina oferuje stanowiska pracy związane przede wszystkim z rolnictwem, ewentualnie z drobnymi usługami, co nie zaspokaja aspiracji mieszkańców.

Obecnie można zauważyć, że straty ludnościowe związane z migracjami są wyrównywane przez dodatni przyrost naturalny. Jednak jest to sytuacja chwilowa, która w najbliższych latach najprawdopodobniej ulegnie zmianie. Ma to związek z dużą liczbą osób w wieku produkcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym, a także z kształtowaniem się popularnego modelu rodziny 2+1. Można zatem przewidywać w przyszłości wystąpienie ujemnego demograficznego i większej liczby zgonów niż urodzeń.

Analiza czynników warunkujących liczbę ludności w gminie pozwoliła na określenie prognozy demograficznej na przyszłe lata. Prognoza ta przedstawia się następująco:

Rysunek 11. Prognoza demograficzna gminy Obrazów

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.3. Strefa gospodarcza

7.3.1. Działalność gospodarcza

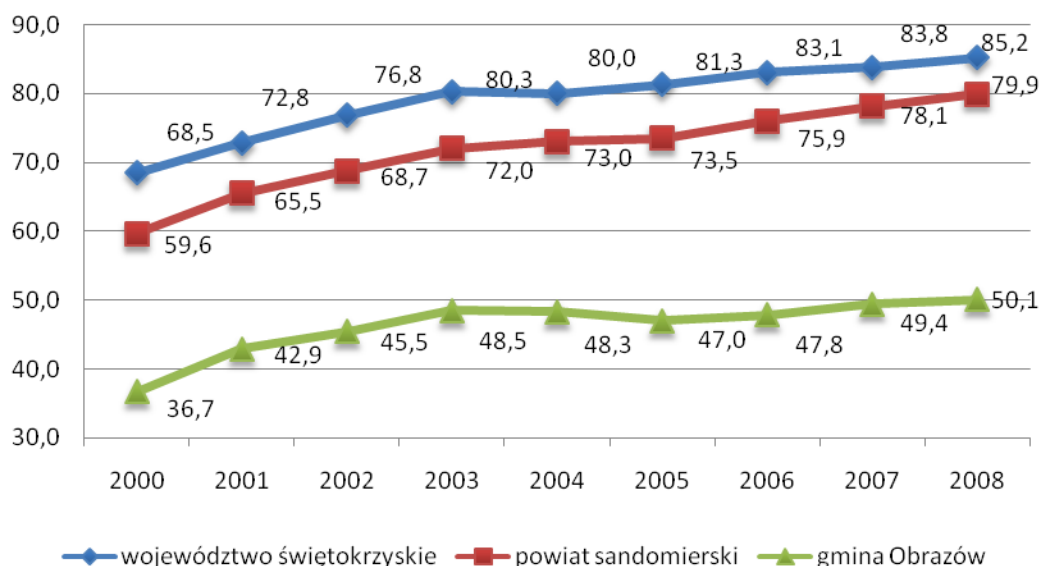
Tabela 12. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie świętokrzyskim, powiecie sandomierskim oraz gminie Obrazów w 2000 i 2008r

Wyszczególnienie	rok	ogółem		sektor publiczny		sektor prywatny	
		ilo	zmiana w %	ilo	zmiana w %	ilo	zmiana w %
Województwo świętokrzyskie	2000	89 174	-	3 408	-	85 766	-
	2008	108 399	21,6	3 566	4,6	104 833	22,2
powiat sandomierski	2000	4 982	-	182	-	4 800	-
	2008	6 467	29,8	236	29,7	6 231	29,8
gmina Obrazów	2000	252	-	13	-	239	-
	2008	335	32,9	14	7,7	321	34,3

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2000 - 2008 w gminie Obrazów wzrosła liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Przyrost ogólnej liczby przedsiębiorstw w analizowanym okresie na obszarze gminy Obrazów wyniósł 32,9% i był wyższy niż przyrost w województwie świętokrzyskim, który wyniósł 21,6%. Należy zauważyć bardzo wyraźny wzrost liczby przedsiębiorstw sektora prywatnego. W charakteryzowanym okresie liczba prywatnych przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminie Obrazów wzrosła o 34,3%. W sektorze przedsiębiorstw publicznych nie odnotowano znacznej zmiany liczby przedsiębiorstw.

Rysunek 12. Przedsiebiorstwa przypadające na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim, powiecie sandomierskim oraz gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Innym wskaźnikiem rozwoju przedsiębiorczości na danym obszarze jest liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców. Warto powyższego wskaźnika dla gminy Obrazów w 2008r wyniosła 50,1, a dla porównania ten sam wskaźnik dla powiatu sandomierskiego oraz dla województwa świętokrzyskiego plasował się na poziomie odpowiednio 79,9 oraz 85,2 przedsiębiorstwa na 1000 mieszkańców. Przy takim zestawieniu łatwo jest zauważyć znaczne różnice w rozwoju sektora przedsiębiorczości w granicach zarówno województwa świętokrzyskiego jak i samego powiatu sandomierskiego, gdzie pożywa jest gmina Obrazów. W latach 2000 - 2008 obserwuje się systematyczny przyrost liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców zarówno w gminie

Obrazów, powiecie sandomierskim jak i województwie świętokrzyskim. W gminie Obrazów w ciągu 8 lat wskaźnik wzrósł od poziomu 33,1 w 2000 roku do 50,1 w roku 2008. Przyrost wskaźnika zarówno w województwie jak i w powiecie oraz gminie wskazuje na polepszenie sytuacji koniunktury gospodarczej regionu. Należy jednak podkreślić, że aktywność gospodarcza mieszkańców gminy jest stosunkowo niewielka. Wynika ona przede wszystkim z niedostatecznych funduszy umożliwiających rozpoczęcie własnej działalności. Rozwój usług na terenie gminy Obrazów ukierunkowany jest głównie na zaspokajanie bieżących potrzeb. Dla mieszkańców gminy z powodu braku specjalistycznych sklepów oraz usług rolno Centrum usługowego pełni miasto Sandomierz.

Tabela 13. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD na obszarze gminy Obrazów w 2000 oraz 2008r

Wyszczególnienie wg sekcji	liczba	udziałów %	liczba	udział w %	zmiana w %
	2000		2008		
A . rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	8	3,2	3	0,9	-62,5
D . przetwórstwo przemysłowe	16	6,3	22	6,6	37,5
E- zaopatrywanie w różną energię, gaz i wodę	0	0,0	1	0,3	-
F . budownictwo	11	4,4	21	6,3	90,9
G . handel	115	45,6	148	44,2	28,7
H . hotele, restauracje	8	3,2	12	3,6	50,0
I . transport, łączność	47	18,7	44	13,1	-6,4
J . pośrednictwo finansowe	7	2,8	7	2,1	0,0
K . obsługa nieruchomości	11	4,4	21	6,3	90,9
L . administracja publiczna	4	1,6	11	3,3	175,0
M . edukacja	8	3,2	9	2,7	12,5
N . ochrona zdrowia, opieka społeczna	6	2,4	10	3,0	66,7

O . pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	11	4,4	26	7,8	136,4
---	----	-----	----	-----	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

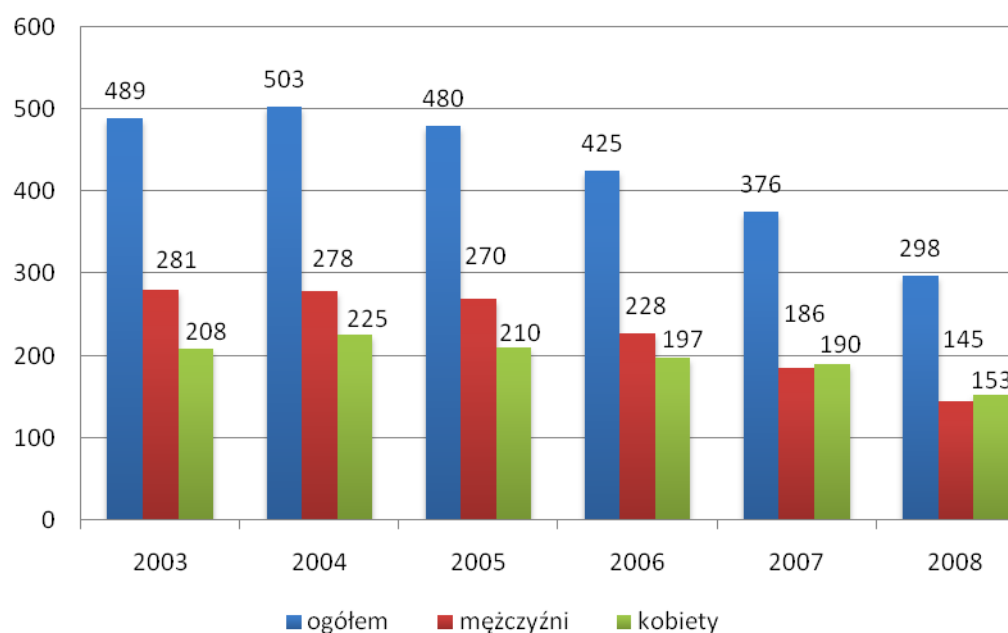
W 2008 r. największy udział w ogólnej liczbie podmiotów działalności gospodarczej w gminie Obrazów miała sekcja G - handel (44,2%) która wyraźnie dominowała nad pozostałymi. Kolejną plasowały się następujące sekcje: I - transport, pocztownie (13,1%), D - przetwórstwo przemysłowe (6,6%), F - budownictwo (6,3%), K - obsługa nieruchomości (6,3%). W stosunku do roku 2000 największy względny przyrost liczby podmiotów gospodarczych w 2008 zaobserwowano w sekcjach L - administracja publiczna (175%), F - budownictwo (90,9%) i K- obsługa nieruchomości (90,9%). W ciągu 8 lat zmniejszyła się liczba podmiotów w następujących sekcjach: A - rolnictwo, leśnictwo, rybactwo, (spadek o 62,5%) oraz I - transport, pocztownie (spadek o 6,4%). Tak dynamiczne przyrosty i spadki liczby podmiotów były spowodowane niewielką ilością podmiotów należących do danej sekcji, występujących na obszarze gminy. W ciągu analizowanych 8 lat na obszarze gminy Obrazów pojawiły się przedsiębiorstwa działające w sekcji E - zaopatrywanie w ciepłą energię, gaz i wodę.

7.3.2. Rynek pracy (bezrobocie)

Rynek pracy charakteryzowany jest przez liczbę osób bezrobotnych, liczbę ludności pracującej oraz stopień bezrobocia.

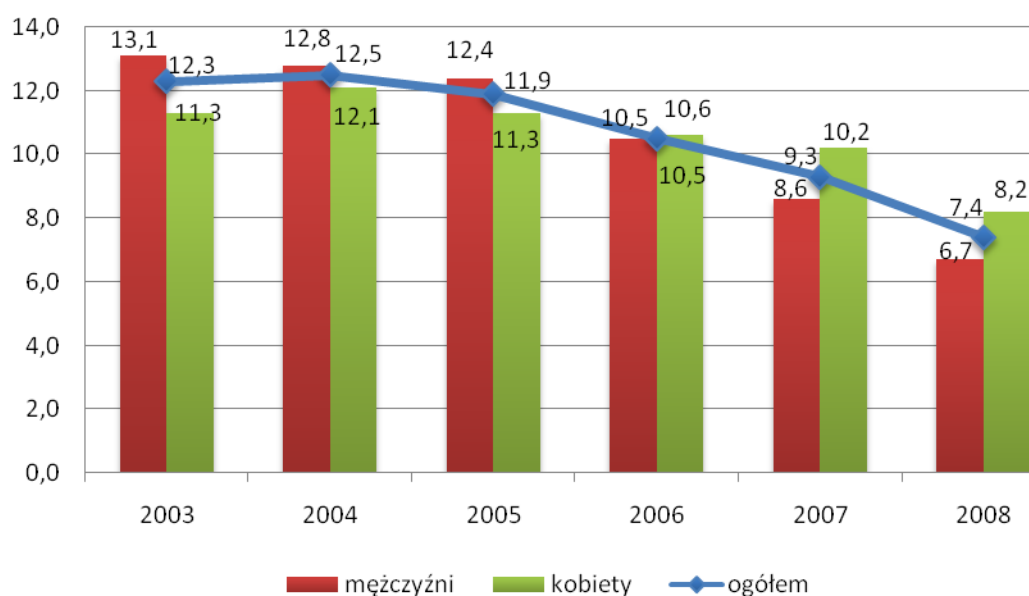
Dla obszarów Gminy Obrazów obserwuje się od 2005 r. systematyczny spadek osób bezrobotnych. W 2005 r. ich liczba wyniosła 480, a po upływie 3 lat zmniejszyła się do 298 osób. Najwyższy stan ludności bez pracy zanotowano w roku 2004, kiedy to ilość osób bezrobotnych osiągnęła wielkość 503 i jak dotąd ulega pomniejszeniu. Wśród ludności niepracującej do 2006 r. znaczną przewagę stanowili mężczyźni (ponad 53% wszystkich osób zarejestrowanych jako bezrobotne). Jednak od roku 2007 sytuacja zmienia się tak, i obserwuje się wzrost liczby bezrobotnych kobiet (w 2008 r. ponad 51% wszystkich osób bez pracy). Są to niepokojące symptomy informujące o tym, iż mimo spadającego bezrobocia na danym obszarze, kobietom coraz trudniej jest znaleźć miejsce na lokalnym rynku pracy Gminy Obrazów.

Rysunek 13. Liczba bezrobotnych w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 14. Stopa bezrobocia w gminie Obrazów w latach 2003 - 2008

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stopa bezrobocia w gminie Obrazów na koniec grudnia 2008 r. wynosiła 7,4% i była niższa niż średnia stopa bezrobocia województwa świętokrzyskiego, która w tym samym czasie wynosiła 8,8 %. W latach 2003 - 2005 stopa bezrobocia utrzymywała się na stabilnym

poziomie ok. 12%. Po roku 2003 zauważa się wyraźny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W roku 2006 stopa bezrobocia w gminie spadła do poziomu ok. 10,5%, a w 2008 roku do poziomu 7,4%. Spadek bezrobocia w gminie Obrazów jest zgodny z obserwowaną od 2002 roku tendencją spadku osób pozostających bez pracy, nie tylko w regionie, ale i całym kraju. Cechem mającym istotny wpływ na zmniejszanie zagrożenia bezrobociem jest wiek ludności aktywnej zawodowo. Na największe ryzyko znalezienia się w kategorii bezrobotnych narażone są osoby młode. Bezrobocie jest jednym z najistotniejszych problemów, które dotyka gmin Obrazów. Grupami wymagającymi wsparcia powinny być w szczególności osoby trudniące się pracami pomocniczymi w rolnictwie, osoby z rodzin podwójnie dotkniętych bezrobociem oraz właściciele nierentownych gospodarstw rolnych, które uniemożliwiają rejestrację w Urzędzie Pracy. Należy zwrócić uwagę, że na terenie omawianej jednostki liczba osób zarejestrowanych jest większa, jednak nie są oni rejestrowani w odpowiednich statystykach. Sytuacja ta dotyczy głównie osoby zamieszkujące obszary wiejskie gminy, które zatrudniane są fikcyjnie w gospodarstwach rolnych.

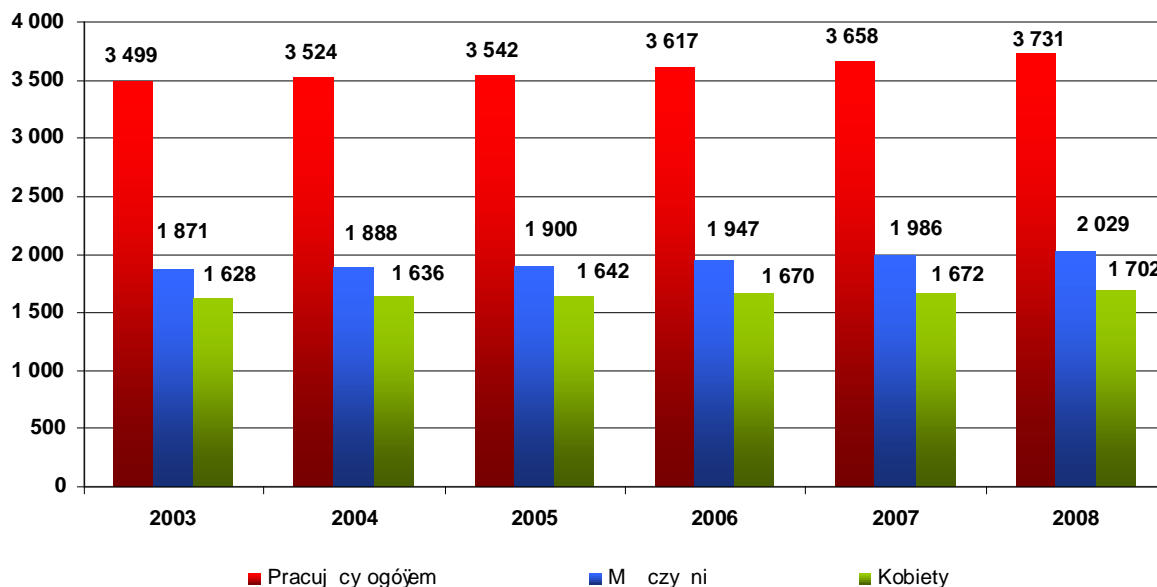
Obecnie na terenie gminy Obrazów 8,2% kobiet jest bezrobotnych. Jest to odsetek znacznie wyższy niż w przypadku mężczyzn, których bez pracy pozostaje 6,7%. Sytuacja kobiet na rynku pracy od roku 2008 ulega polepszeniu, ponieważ jeszcze w 2006 roku bez pracy pozostawało 10,2% kobiet. Dynamika zmian nie jest jednak aż tak korzystna jak w przypadku mężczyzn, wśród których w 2006 roku było 10,5 % bezrobotnych, a w 2008 już tylko 6,7%.

7.3.3. Pracujący

Liczba pracujących w gminie Obrazów w przeciągu lat 2003 - 2008 systematycznie wzrasta, z najniższej wartości 3499 osób (2003 r.), osiągnęła liczbę 3731 osób pracujących w roku 2008. Dzięki temu zanotowano ponad 6-procentowy wzrost zatrudnienia. Należy zauważyć także, że w rozbięciu ogólnej liczby pracujących według płci, dostrzega się przewagę pracujących mężczyzn nad pracującymi kobietami. I tak w 2003 r. różnica w zatrudnieniu mężczyzn i kobiet plasowała się na poziomie 243 osób, a w 2008 r. już o ok. 100 więcej. Jednak i w takim zestawieniu liczba pracujących zarówno kobiet oraz mężczyzn z roku na rok systematycznie rośnie.

Ogólny jednoznaczny wzrost liczby pracujących wraz z ciążą malejącą stopa bezrobocia gwarantuje pozytywne zmiany na lokalnym rynku pracy gminy Obrazów. Aczkolwiek wciąż jest dostrzeżenie problemu, jakim może stanowić znacznie wolniej rozwijający się rynek pracy odpowiadający na potrzeby zatrudnienia kobiet.

Rysunek 15. Liczba pracujących w głównym miejscu pracy w podziale na płeć w gminie Obrazów w latach 2003 - 2008

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 14. Liczba pracujących z podziałem na płeć na 1000 ludności w gminie Obrazów w latach 2003 - 2008

Pracujący Gmina Obrazów	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba ludności ogółem	6 766	6 775	6 743	6 709	6 698	6 689
Mężczyźni	1 871	1 888	1 900	1 947	1 986	2 029
Mężczyźni na 1000 ludności	276,5	278,7	281,8	290,2	296,5	303,3
Kobiety	1 628	1 636	1 642	1 670	1 672	1 702
Kobiety na 1000 ludności	240,6	241,5	243,5	248,9	249,6	254,4

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.4. Sfera społeczna

7.4.1. Sytuacja mieszkaniowa

Tabela 15. Sytuacja mieszkaniowa na obszarze woj. wi tokrzyskiego oraz gminy Obrazów w 2002 i 2007r

Wyszczególnienie	Rok	Mieszkania	Izby	Pow. u ytk. mieszka	rednia powierzchnia mieszkania	Powierzchnia mieszkania przypadaj ca na 1 mieszk.
					(w m ²)	
woj. wi tokrzyskie	2000	142 031	468 734	9 246 262	65,1	18,0
	2008	143 871	552 328	11 878 113	82,6	24,3
gmina Obrazów	2000	1 938	6 701	134 600	69,5	19,6
	2008	1 821	7 487	167 816	92,2	25,1

ródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na sytuacj mieszkaniow oddziaływuje wiele czynników, w ród których do najwa niejszych zalicza si zasoby mieszkaniowe, powierzchni u ytkow , tempo rozwoju budownictwa mieszkaniowego itp. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Obrazów w 2008r wynosiły 1821 mieszka , w których znajdowały si 7487 izb o y cznej powierzchni u ytkowej ok. 167,8 tys. m². Przeci tna powierzchnia u ytkowa jednego mieszkania wynosiła 92,2 m², a na jedn osob przypadało 25,1 m². Jedno mieszkanie zamieszkiwało statystycznie 3,7 osoby, a na jedn izb przypadała 1 osoba. W latach 2000-2008 zasoby mieszkaniowe w gminie zmniejszyły si o 117 mieszka . Wzrosła za to liczba izb o 786 oraz powierzchnia u ytkowa o 33216 tys. m².

Na przestrzeni lat 2000-2008 przeci tna powierzchnia mieszkania znacznie wzrosła i wyniosła w 2008 r. 92,2 m² (wobec 69,5 m² w 2000r). Na popraw sytuacji mieszkaniowej w gminie Obrazów wskazuje powierzchnia, jaka przypada na 1 mieszka ca gminy. W 2008r na 1 osob przypadało 25,1 m² (wobec 19,6 m² w 2000r).

Porównuj c sytuacj mieszkaniow gminy Obrazów do sytuacji mieszkaniowej w gminach wiejskich województwa wi tokrzyskiego zauwa a si , i w gminie Obrazów zarówno rednia powierzchnia mieszka jak i powierzchnia mieszkania przypadaj ca na jednego mieszka ca jest wi ksza od redniej w województwie wi tokrzyskim.

Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe wg formy własności

Wyszczególnienie	Rok	Zasoby gmin (komunalne)	%	Zasoby spółdzielni i mieszkaniowych	%	Zasoby zakładów pracy	%	Zasoby osób fizycznych	%	Zasoby pozostałych podmiotów	%
Woj. wi tokrzyskie	2002	2 149	1,5	880	0,6	1 451	1,0	138 027	96,6	365	0,3
	2007	1 507	1,1	707	0,5	1 156	0,8	139 267	97,4	303	0,2
Gmina Obrazów	2002	14	0,8	-	0,0	3	0,2	1 770	98,8	4	0,2
	2007	14	0,8	-	0,0	1	0,1	1 794	99,2	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wikszo mieszkań znajdujących się w gminie Obrazów należy do właścicieli prywatnych. Spośród wszystkich mieszkań w 2007 roku aż 99,2% należy do właścicieli prywatnych. Pozostałe mieszkania należą do: gminy Obrazów (52 mieszkania), zakładów pracy (1 mieszkanie). W 2007 roku nie odnotowano zasobów mieszkaniowych wchodzących w skład spółdzielni mieszkaniowych. Struktura własności zasobów mieszkaniowych gminy Obrazów jest zbliżona do woj. wi tokrzyskiego, gdzie również podstawową formą własności jest własność osób fizycznych (97,4%).

7.4.2. Oświata

7.4.2.1. Przedszkola

Opieka przedszkolna w gminie odbywa się głównie w formie zajęć organizowanych tymczasowo przy szkołach podstawowych. Obecnie funkcjonują dwa przedszkola: w Kleczanowie, do którego uczęszcza 40 dzieci oraz w Gązowie, które ma pod opiekę 20 wychowanków. Zakończenie działalności tych placówek planuje się w okresie wakacyjnym w roku 2011. Ponadto gmina przewiduje otwarcie przedszkola tymczasowego w Obrazowie, działającego do sierpnia 2012 roku. W każdej placówce opiekę sprawuje jeden wychowawca.

7.4.2.2. Szkoły podstawowe

W gminie funkcjonują 4 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa w Obrazowie wchodząca w skład Zespołu Szkół
- Szkoła Podstawowa w Kleczanowie;
- Szkoła Podstawowa w Bilczy;

- Szkoła Podstawowa w Gązowie.

W gminie szkoły w 2009 roku liczyły 25 oddziałów i uczęszczało do nich 407 uczniów. W roku 2008 współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych wynosił prawie 90%. Współczynnik skolaryzacji określa stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie edukacji do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia.

7.4.2.3. Szkoły gimnazjalne

Na obszarze gminy znajduje się jedna szkoła gimnazjalna wchodząca w skład Zespołu Szkół w Obrazowie. Składa się ona z 10 oddziałów, które grupują 227 dzieci (2009r). Współczynnik skolaryzacji dla szkół gimnazjalnych w roku 2008 wynosił 81%.

7.4.2.4. Szkoły średnie i ponadgimnazjalne

W gminie nie funkcjonuje żadna szkoła średnia czy ponadgimnazjalna. Uczniowie w celu dalszej edukacji muszą dojechać do pobliskiego Sandomierza.

7.4.3. Ochrona zdrowia

Obsługa gminy w zakresie usług zdrowotnych pełni Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Obrazowie z siedzibą w wioskach, posiadający filię w Kleczanowie. W sektorze gminnej opieki zdrowotnej zatrudnionych jest 2 lekarzy etatowych o specjalności ogólnej oraz 5 pielęgniarek. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują 2 punkty apteczne.

Opieka Społeczna na terenie gminy realizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniający 6 osób. Jednocześnie w Kleczanowie znajduje się siedziba Sandomierskiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom z Upośledzeniem Umysłowym działającego na terenie całego powiatu. Jest to organizacja nieochodowa i samopomocowa reprezentująca interesy i działająca na rzecz osób z upośledzeniem umysłowym. Jej celem jest prowadzenie rodzinnego Domu Samopomocy oraz innych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych umysłowo poprzez edukację, rehabilitację oraz wsparcie dla ich rodzin.

7.4.4. Związki wyznaniowe

Społeczność gminy Obrazów niemal w całości przynależy do kościoła rzymskokatolickiego. Na terytorium gminy w całości funkcjonują dwie parafie: w. Apostołów Piotra i Pawła w Obrazowie oraz w. Katarzyny i Stanisława w Kleczanowie. Wierni z sołectwa Wgrze korzystają z przynależnej do parafii w Obrazowie kaplicy. W sołectwach Sucharzów i Chwałki położonych w siedzibie miasta Sandomierza posługę duszpasterską wierni otrzymują z parafii p.w. Podwyższenia Krzyża w Sandomierzu. Parafia w. Jadwigi

I skiej w wi tnikach obejmuje swym zasi giem tak e wsie z gmin s siednich: Klimontowa (Krobelice i Naszawice) i Samborca (Krzczkowice).

Na terenie gminy zlokalizowane s b d ce w zarz dzie miejscowych parafii cmentarze grzebalne w Obrazowie, Kleczanowie i wi tnikach.

7.4.5. Kultura

W gminie Obrazów nie funkcjonuje adna wyspecjalizowana placówka kultury. Działalno kulturalna prowadzona jest w szkołach podstawowych i 8 remizach strażackich na terenie gminy (D biany, Gżazów, Kleczanów, Komorna, Lenarczyce, Obrazów, wi tniki, W grce). Dodatkowo dla młodzi y dostępne s 4 boiska szkolne i 8 boisk piłkarskich na terenie miejscowości Obrazów, wi cica, Wierzbiny, Komorna, Chwałki, Ro ki, Zdanów i W grce. Zamięwania do uprawiania sportu mog by realizowane w Młodzi owym Klubie Sportowym z siedzib w Kleczanowie oraz w Szkolnych Klubach Sportowych.

Funkcje kulturotwórcze gminy wype nia równie Gminna Biblioteka Publiczna. Na terenie gminy funkcjonuj 3 placówki biblioteczne: 1 główna w Obrazowie oraz 2 filie w Kleczanowie i wi tnikach. Na jedn placówk przypada 2230 osób, a zgromadzony ksi gozbiór liczy 34 tysi ce woluminów. W roku 2008 zanotowano 824 czytelników wypo yczaj cych przeci nie 22,6 woluminów, co stawia gmin w rz dzie gmin o wysokim stopniu czytelnictwa.

Odno nie stowarzysze i organizacji spojęcznych aktywn działalno prowadzi: Towarzystwo Przyjaciół Kleczanowa, Nieformalna Grupa Działania Głos Młodzi y Kleczanowskiej, Klub Seniora, Kojo Gospody Wiejskich, Kojo ZMW, Ochotnicza Stra Pożarna, Rady Sojęckie, nieformalny zespoł piłkarski sOrę Komorna+, sKomary W grce+, Szkolny Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Obrazowie.

7.4.6. Turystyka, wypoczynek i sport

Na terenie gminy funkcje rekreacyjne pe ni jedynie 12 istniej cych boisk sportowych zlokalizowanych w Obrazowie (2 boiska), Bilczy, wi cicy, Kleczanowie, Wierzbiniach, Komornej, Chwałkach, Gżazowie, Ro kach, Zdanowie i W grcach. Ponadto planuje si w najbli ych latach rozbudow boiska w wi cicy do rangi stadionu i zaopatrzenie go w odpowiedni infrastruktur sportow . Kubaturowe zaplecze sportowe, stanowi ce tak e miejsca do uprawiania czynnych form rekreacji, to jedyna na terenie gminy du a normatywna sala przyszkolna w Obrazowie. Istnieje zatem uzasadniona potrzeba budowy gminnego o rodka rekreacyjno . sportowego o szerokim zakresie obsęgi turystyki.

Pomimo braku dogodnych warunków przyrodniczych w obr bie granic gminy, atrakcyjne siedztwo Sandomierza i doliny Wisły stanowi znaczny potencjał dla rozwoju

usług turystycznych lokalizowanych na terenie sołectw z nimi siedzącymi. Motorem napędowym rozwoju turystyki mogą stać się także w pewnej mierze własne zasoby dziedzictwa kulturowego oraz możliwości obsługi tranzytu komunikacyjnego. Dodatkowym impulsem dla rozwoju turystycznej strony gminy jest poprowadzenie przez tereny gminne Szlaku Jąbkowego promującego sady jąbkowe czyli znak rozpoznawczy Obradowa. Rolniczy charakter gminy mógłby przysłużyć się również powstawaniu agroturystyki.

Gmina Obradowo by rozwinąć funkcję turystyczną, musi najpierw pokonać szereg trudności i ograniczeń. Możliwe do nich zaliczyć niezadowalający stan infrastruktury technicznej, brak znaczących zbiorników wód powierzchniowych oraz małe zainteresowanie miejscowej ludności rozwojem tej dziedziny gospodarki.

8. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia można podzielić na dwa rodzaje: te wynikające z uwarunkowań przyrodniczych (naturalne) i te będące wynikiem działalności człowieka (antropogeniczne).

8.1. Zagrożenia naturalne

Charakter gminy, jej położenie i sposób zagospodarowania powodują występowanie w głównej mierze zagrożeń naturalnych.

Brak na terenie gminy większych rzek ogranicza znacznie możliwości występowania zagrożenia powodziowego. W dolinach niewielkich z reguły cieków wodnych strefa zagrożenia obejmuje teren zwarty w pasie 50-metrowym. Występują nieliczne przypadki nadmiernego zbliżenia zabudowy do przepływających strumieni.

Pomimo braku znaczących cieków wodnych w gminie można było zaobserwować lokalne podtopienia spowodowane gwałtownymi opadami atmosferycznymi. Ma to związek z niedostatecznym zaopatrzeniem gminy w urządzenia kanalizacji deszczowej. Nagromadzona woda z powodu braku odpływu osiadała na polach i w gospodarstwach rolnych, co niosło za sobą szkody w inwentarzu. Aby zapobiec temu wydarzeniu w przyszłych latach należy podnieść wydajność i rozbudować sieć kanalizacji deszczowej.

Gmina Obradowo jest gminą rolniczą, nastawioną głównie na produkcję rolniczą, w tym sadowniczą i warzywniczą, co naraża ją na różnego rodzaju epidemie chorób grzybowych czy inwazji szkodników. Mogą one powodować znaczne zmniejszenie, a w skrajnych przypadkach nawet całkowite zniszczenie, plonów owoców, warzyw, zbóż oraz roślin okopowych. Zagrożenia masowego występowania szkodników i chorób roślin warunkują

czynniki klimatyczne występujące w regionie oraz specyfika prowadzonych upraw. Na terenie gminy występuje zagrożenie pojawienia się szkodników i chorób roślin jest mało prawdopodobne aczkolwiek możliwe.

Pożądanie na terenach lessowych podatnych na erozję naraża dodatkowo gminę na występowanie osuwisk. Obsunięcie ziemi mogłoby być fatalne w skutkach powodując znaczne uszkodzenia budynków, budowli czy nawierzchni lub nawet katastrofy budowlane. W gminie znajduje się jedno zaewidencjonowane osuwisko w miejscowości Dobiany. Jest to osuwisko mało aktywne, więc większej skali zagrożenia nie są przewidywane.

8.2. Zagrożenia antropogeniczne

Potencjalnym źródłem zagrożenia dla ludności może być biegnący przez gminę gazociąg, a w szczególności jego rozszczelnienie. Do rozszczelnienia może dojść w wyniku ukrytych wad fabrycznych rur, zmniejszenia materiału (szczególnie na przejściach pod drogami), uszkodzenie gazociągu w wyniku działalności osób trzecich bądź nieprawidłowo działającej instalacja ochrony gazociągu. Dodatkowe źródło zagrożenia może stanowić transport materiałów i substancji niebezpiecznych (toksycznych, łatwopalnych czy wybuchowych) głównie na drogach krajowych wpływając negatywnie na stan gleb oraz tereny leśne (pożary).

Na obszarze gminy Obrazów nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej i brak jest magazynów materiałów i substancji niebezpiecznych.

9. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemu komunikacji i infrastruktury technicznej

9.1. Infrastruktura techniczna

9.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Deficyt wód podziemnych występuje na całym obszarze gminy, a co za tym idzie brak na jej terenie wystarczającej ilości studni głębinowych, uzależnia gminę od dostaw wody z zewnątrz. Woda pitna dostarczana jest na terytorium gminy Obrazów z trzech kierunków: w rejon sołectw Chwałki i Łurawica z kierunku Sandomierza (ujście Romanówka GZWP - 422), do Kleczanowa z ujścia Wjostów GZWP - 421 w gminie Lipnik i do Malic z ujścia Szewce GZWP - 425 w gminie Samborzec.

W ciągu ostatnich 10 lat sieć wodociągowa była sukcesywnie rozbudowywana i jej długość wzrosła od 2000 roku o prawie 30 km. W roku 2008 długość sieci wynosiła 129 km.

Gmina jest w większym stopniu zводoci gowania. Utrudnienia w dostępie do wody mogą występować jedynie na terenach oddalonych od względnie zwartej zabudowy.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych wynosiło w 2008 roku (dane GUS) 17,9 m³/mieszkańca plusując gminę w grupie gmin oszczędnie gospodarujących wodą.

Do przeprowadzanych przez osadników oprysków wykorzystuje się wodę zgromadzoną na terenie gminy w niewielkich zbiornikach powierzchniowych zlokalizowanych na ogólnych pływających strugach i strumieniach.

Stan techniczny wodociągów zbudowanych w przeważającej większości z rur PCW jest dobry i wykazuje niewielką awaryjność.

Wszystkie sieci wodociągowe wraz z urządzeniami zlokalizowane w granicach administracyjnych gminy są jej własnością. Eksploatatorem sieci jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sandomierzu.

9.1.2. Kanalizacja sanitarna i deszczowa

Układ sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Obrazów jest bardzo ubogi i słabo rozbudowany. Długość sieci w 2008 roku równała się 11,2 km a stopień skanalizowania wynosił jedynie 11,4%. Podstawową formą wyposażenia siedlisk stanowi suche szamba oraz suche ustępy. Około 30% siedlisk posiada lokalne układy kanalizacji sanitarnej, z odprowadzaniem cieków do zbiorników bezodpływowych. Wyjątek stanowi sołectwo Chwałki, które z racji swojego bliskiego sąsiedztwa z Sandomierzem, zostaje podłączone do kanalizacji sanitarnej miasta.

Na terenie gminy nie umiejscowiono żadnej dużej oczyszczalni cieków. Planuje się za to wykonanie sieci odprowadzania cieków w oparciu o system przydomowych oczyszczalni cieków. W ostatnich latach na terenie gminy powstają znaczna ilość przydomowych oczyszczalni. Wśród nich zbudowano w Kleczanowie i Zdanowie. Dodatkowo brakuje zorganizowanych systemów odprowadzania wód opadowych.

9.1.3. Gospodarka odpadami

Gmina Obrazów należy do Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki. Od września 2005r. EZGDK dysponuje własnym Zakładem Utylizacji Odpadów Komunalnych w Janczycach w gminie Bałkowie, który jest elementem sieci zakładów wojewódzkiego systemu gospodarki odpadami. W związku z tym firmy świadczące usługi komunalne na terenie gmin będących członkami EZGDK są zobowiązane do dostarczania odpadów do ZUOK w Janczycach. Gmina Obrazów obsługuje firma PGKiM w Sandomierzu. Do jej zadań należy odbieranie oprócz niesegregowanych odpadów komunalnych wszystkich selektywnie zbieranych rodzajów odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach

domowych odpadów wielkogabarytowych, z czego sprężenie elektrycznego, elektrycznego oraz odpadów z remontów. Zadania te realizowane są za pomocą systemu indywidualnych umów i indywidualnych pojemników mieszanych. Polega on na rozdawaniu kolorowych worków foliowych przy okazji podpisywania umów indywidualnych na odbiór odpadów zmieszanych. System wprowadzi odcięcie gmin od spraw organizacyjno-finansowych lecz zarazem cechuje się niedostatecznym stopniem obsługi wynikającym z małej liczby zawartych umów - 60% w roku 2006. Sprzyja to nielegalnemu pozbywaniu się odpadów.

Pozyskane odpady surowcowe wywożone są na własną sortownię w Sandomierzu nie wpływając na osiągnięcie wymaganego efektu ekologicznego miasteczka ZUOK Janczyce. Sortownia ta powstaje dzięki wsparciu EZGDK i stanowi stały element systemu gospodarki odpadami na terenie Związku. Jej zarządzanie powinno zatem uwzględniać priorytety Związku.

9.1.4. Elektroenergetyka

Na terenie gminy nie znajdują się źródła wytwarzania energii elektrycznej oraz nie przebiegają linie wysokiego napięcia. Zasilanie całego obszaru dokonywane jest głównie za pośrednictwem linii średniego napięcia 15 kV w układzie magistralno-odgałęziowym, z linii magistralnych „Gerlachów I” - Klimontów+ oraz „Gerlachów II” - Klimontów+. Podstawowym punktem zasilania jest GPZ Gerlachów 110/15 kV wspomagany przez GPZ Klimontów i GPZ Opatów. Odbiorcy energii elektrycznej zlokalizowani na terenie gminy zasilani są z 53 stacji 15/04 kV.

9.1.5. Gazyfikacja

Przez teren gminy, wzdłuż drogi krajowej nr 77, przebiega gazociąg magistralny wysokoprężny 250 CN 4 Mpa relacji Sandomierz - Ostrowiec, tworząc sprzyjające warunki funkcjonowania systemu zaopatrzenia gminy w gaz. Zasila on bowiem dwa podstawowe elementy tego systemu tj. stacje redukcyjne w Kleczanowie i Lenarczycach, obie o wydajności 600 Nm³/h. Stacja redukcyjno-pomiarowa w Kleczanowie posiada znaczny rezerw przepustowości umożliwiający dodatkowo gazyfikację wschodniej części gminy Lipnik. W obrębie gminy przeprowadzona została również sieć średnioprężna o przekrojach od 32 do 80, która poprzez reduktory przydomowe zasila poszczególnych odbiorców.

Długość sieci gazowej w roku 2005 wynosiła 115,3 km. Gmina została zgazyfikowana w jej najważniejszych fragmentach, stanowiących ponad 95% pokrycia terenu. Niezgazyfikowane pozostają jedynie siedliska bardziej oddalone od układu zwartej zabudowy wsi. Mimo tak wysokiej dostępności do sieci gazowej, stopień wykorzystania gazu w gospodarstwach domowych jest jeszcze niezadowalający i obejmuje ok. 41,7%

potencjalnych odbiorców. Wi e si to z popularn w gminie metod korzystania przez mieszka ców z gazu butlowego propan . butan.

9.1.6. Telekomunikacja

Obszar gminy Obrazów obsługiwany jest przez jedn placówk pocztowo . telekomunikacyjn zlokalizowan w Obrazowie. Lokalnym konkurentem TP S.A. na terenie gminy jest operator telefonii napowietrznej . Telefonía Pilicka Sp. z o.o. Dodatkowo caýy obszar w peýni pokrywaj swym zasi giem operatorzy telefonii cyfrowej: Plus, Era oraz Orange. Przez teren gminy przebiegaj : wielotorowy kablówy ci g magistralny relacji Sandomierz . Ostrowiec, wielotorowa linia napowietrzna Sandomierz . Staszów z odgaý zieniem na wi tniki i Chobrzany, linia napowietrzna Sandomierz . Obrazów oraz dalekosi na linia wiatówwodowa.

9.2. Transport drogowy i kolejowy

9.2.1. Sie drogowa

Sie drogowa na terenie gminy Obrazów administrowana jest przez trzy zarz dy. Przez gmin przebiegaj drogi:

- krajowe,
- powiatowe,
- gminne.

Stan techniczny nawierzchni dróg w gminie jest maý zadowalaj cy, jednak ulega staýej i systematycznej poprawie dzi ki prowadzonym remontom. Niekorzystnym zjawiskiem jest natomiast brak chodników oraz o wietlenia ulicznego, co wpýywa na poziom bezpiecze stwa u ytkowników dróg.

9.2.1.1. Drogi krajowe

Podstawowy szkielet komunikacyjny gminy tworz :

- droga krajowa nr 79 prowadz ca z Warszawy do Bytomia przez Kozienice, Sandomierz, Kraków i Katowice. Jest to droga o klasie technicznej G;
- droga krajowa nr 77 relacji Lipnik . Sandomierz - Stalowa Wola . Le ajsk . Try cza . Jarosýaw . Radymno . Przemy l o klasie technicznej GP.

Drogi te stanowi bezpo rednie i podstawowe poý czenie gminy z s siednimi gminami oraz najbli szym miastem powiatowym Sandomierz. Ponadto droga krajowa nr 77 peýni rol korytarza transportowego o znaczeniu mi dzyregionalnym.

9.2.1.2. Drogi powiatowe

Przez obszar gminy przebiega 13 dróg powiatowych o łącznej długości 39,5 km, administrowanych przez Zarząd Dróg Powiatowych. Mają one znaczenie w połączeniach miast gminnych i lokalnych, będą też przy bezpośredniej obsłudze terenów zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej.

Zestawienie poszczególnych dróg wraz z ich numerami znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 17. Drogi powiatowe w gminie Obrazów

L.P.	Nr	Nr drogi	Nazwa drogi	Klasa techniczna
1.	151	0731 T	Rogal	L
2.	156	0736 T	Boćcin . Przewodny . Pęczyny - Kleczanów	L
3.	158	0737 T	Zdanów . Jugosław . Krobice - Nasławice	L
4.	159	0738 T	Głazów . W grze Panie . Piekary - Bilcza	L
5.	160	0739 T	Kleczanów . Wilcza . Parcele - Zdanów	L
6.	161	0740 T	Głazów - Obrazów	L
7.	162	0741 T	Dębiny . Wielogóra . Miechowice - Łuków	L
8.	163	0742 T	Obrazów . Malice . Łojowice - Żyła	L
9.	175	0753 T	Chwałki - Sucharów - Rzeczka Sucha - Rzeczka Mokra - Doraz	L
10.	201	0777 T	Wilniki . Faliszowice . Kolonia Faliszowice . Chobrzany . Janowice - Byszów	L
11.	305	0782 T	Klimontów . Adamczowice . Dzieków . W grze Szlacheckie . Nasławice . Smyków . Wilniki . Bilcza . Dębiny - Obrazów	L
12.	324	0799 T	Wielogóra - Miechowice - Bystrowice - Chobrzany - Koprzywnica	L
13.	388	0852 T	Samborzec . Polanów - Malice	L

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Sandomierzu

9.2.1.3. Drogi gminne

W granicach administracyjnych gminy sieć komunikacyjną będzie uzupełnieniem dróg krajowych i powiatowych tworzą drogi gminne. Przez gminę Obrazów przebiega 55 dróg gminnych o łącznej długości 82,85 km. Ich numery, nazwy, przebieg i długość przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 18. Drogi gminne w gminie Obrazów

L.P.	Nr	Nr dróg nadane uchwałą Nr 106/03 Zarz. du Województwa wielkopolskiego	Nazwa drogi	Przebieg drogi	Długość w [km]
1	001	002462 T	Komorna - Zagrody	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do granicy Gminy Wilczyce	3,000
2	002	002463 T	Komorna - Przemyśl	Od drogi gminnej nr 002462 T (Komorna - Zagrody) do drogi powiatowej nr 0736 T (droga pow. nr 42164 - Kleczanów)	0,700
3	003	002464 T	Komorna - Wincentów	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do granicy Gminy Wilczyce	2,000
4	004	002465 T	Komorna - Kolonia Komorna	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do drogi gminnej 002462 T (Komorna - Zagrody)	0,800
5	005	002466 T	Komorna - Komorna	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do drogi powiatowej nr 0736 T (droga pow. nr 42164 - Kleczanów)	0,900
6	006	002467 T	Rożki - Rożki	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do drogi gminnej nr 002468 T (Rożki - Dacharzewo)	1,000
7	007	002468 T	Rożki - Dacharzewo	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do granicy Gminy Wilczyce	1,900
8	008	002469 T	Wierzbiny - Lenarczyce	Od drogi gminnej nr 002509 T (Wierzbiny - Radoszki) do drogi gminnej nr 002470 T (Lenarczyce - Radoszki)	1,800
9	009	002470 T	Lenarczyce - Radoszki	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do granicy Gminy Wilczyce	3,000
10	010	002471 T	Lenarczyce - Lenarczyce	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl) do drogi gminnej nr 002470 T (Lenarczyce - Radoszki)	1,000
11	011	002472 T	Chwałki - wieś	Od drogi krajowej nr 77 do drogi krajowej nr 79	2,100
12	012	002473 T	Urawica - Urawica	Od drogi krajowej nr 77 do drogi gminnej nr 002475 T (Obrazów - Urawica - Milczany)	0,700
13	013	002474 T	Lenarczyce - Urawica	Od drogi gminnej nr 002473 T (Urawica - Urawica) do drogi gminnej nr 002475 T (Obrazów - Urawica - Milczany)	1,100
14	014	002475 T	Obrazów - Urawica - Milczany	Od drogi powiatowej nr 0742 T (Obrazów - Żółta) poprzez msc. Urawica do drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl)	4,100
15	015	002476 T	Głazów - Obrazów	Od drogi powiatowej nr 0738 T (droga kraj. 77 - Bilcza) do drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów)	2,000
16	016	002477 T	Malice - Obrazów GS	Od drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów) do drogi powiatowej nr 0742 T (Obrazów - Żółta)	1,400
17	017	002478 T	Obrazów - Lenarczyce	Od drogi gminnej nr 002476 T (Głazów - Obrazów) do drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemyśl)	1,100
18	018	002479 T	Obrazów - Malice	Od drogi powiatowej nr 0852 T (Sambrzec - Malice) do km 1 + 800,00 /droga lepa/	1,800

19	019	002480 T	Gyżów - Gyżów	Od drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza) do drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza)	0,800
20	020	002481 T	Gyżów - Ro ki	Od drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza) do drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l)	0,800
21	021	002482 T	D biny - W grce	Od drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza) do drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów)	2,000
22	022	002483 T	wi cica - W grce	Od drogi powiatowej nr 0739 T (Kleczańów - Zdanów) do drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza)	1,500
23	023	002484 T	Komorna - W grce	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l) do drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza)	1,900
24	024	002485 T	wi cica - wi cica	Od drogi powiatowej nr 0739 T (Kleczańów - Zdanów) do drogi gminnej nr 002491 T (Komorna - wi cica)	0,900
25	025	002486 T	W grce - W grce	Od drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza) do drogi gminnej nr 002482 (D biany - W grce)	0,900
26	026	002487 T	W grce - Kunwie	Od drogi gminnej nr 002484 (Komorna - W grce) do drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza)	1,600
27	027	002488 T	D biany - Samborzec	Od drogi powiatowej nr 0741 T (D biany - uków) do granicy gminy Samborzec	1,200
28	028	002489 T	D biany - Polanów	Od drogi gminnej nr 002490 (D biany - D biany) do drogi powiatowej nr 0852 T (Samborzec - Malice)	1,100
29	029	002490 T	D biany - D biany	Od drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów) do drogi gminnej nr 002488 T (D biany - Samborzec)	1,000
30	030	002491 T	Komorna - wi cica	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l) do drogi powiatowej nr 0739 T (Kleczańów - Zdanów)	1,800
31	031	002492 T	wi cica - Piekary	Od drogi powiatowej nr 0739 T (Kleczańów - Zdanów) do drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza)	1,900
32	032	002493 T	Kleczańów - Zdanów	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l) do drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice)	1,750
33	033	002495 T	Zdanów - Zdanów	Od drogi powiatowej nr 0739 T (Kleczańów - Zdanów) do drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice)	1,000
34	034	002496 T	Bilcza - Jugoszów	Od drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów) do drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice)	2,900
35	035	002497 T	Jugoszów - Michalin	Od drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice) do granicy Gminy Klimontów	1,300
36	036	002498 T	Jugoszów - Usarzów	Od drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice) do granicy Gminy Lipnik	0,800
37	037	002499 T	wi tniki - Jugoszów	Od drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów) do km 1 + 300,00 /droga lepa/	1,300

38	038	002500 T	Jugoszów - Smyków	Od drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice) do granicy Gminy Samborzec	1,000
39	039	002451 T	Piekary - Jugoszów	Od drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza) do drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice)	2,500
40	040	002452 T	Jugoszów - Sternalice	Od drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice) do drogi gminnej nr 002497 T (Jugoszów - Michalin)	0,800
41	041	002453 T	Kleczańów - Kleczańów	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l) do drogi powiatowej nr 0736 T (dr pow. nr 42164 - Kleczańów)	2,150
42	042	002454 T	wi tniki - Bystrojowice	Od drogi gminnej nr 002505 T (wi tniki - Wielogóra) do granicy Gminy Samborzec	1,000
43	043	002455 T	wi tniki - Wielogóra	Od drogi powiatowej nr 0777 T (wi tniki - Byszów) do drogi powiatowej nr 0799 T (Wielogóra - Koprzywnica)	2,800
44	044	002456 T	Bilcza - Wielogóra	Od drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów) do granicy Gminy Samborzec	2,300
45	045	002457 T	Piekary - Wielogóra	Od drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów) do drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza)	1,300
46	046	002458 T	Obrazów - Obrazów	Od drogi gminnej nr 002475 T (Obrazów - urawica - Milczany) do drogi powiatowej nr 0782 T (Klimontów - Obrazów)	0,900
47	047	002459 T	Wierzbiny - Radoszki	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l) do granicy Gminy Wilczyce	2,000
48	048	002460 T	Zdanów - Kleczańów	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l) do drogi powiatowej nr 0737 T (Goń biów - Naszawice)	1,550
49	049	002461 T	Kol. Lenarczyce - Lenarczyce	Od drogi gminnej nr 002470 T (Lenarczyce - Radoszki) do granicy Gminy Samborzec	1,450
50	050	002462 T	Kol. Ro ki - Komorna	Od drogi gminnej nr 002464 T (Komorna - Wincentów) do drogi gminnej nr 002468 T (Ro ki - Ro ki)	1,150
51	051	002463 T	Kol. Gżazów - Gżazów	Od drogi powiatowej nr 0738 T (dr kraj. 77 - Bilcza) do drogi gminnej nr 002480 T (Gżazów - Gżazów)	0,800
52	052	002464 T	Wincentów - Komorna	Od drogi gminnej nr 002462 (Komorna - Zagrody) do drogi gminnej nr 002464 T (Komorna - Wincentów)	0,800
53	053	002465 T	Kleczańów - Mi dzygórz	Od drogi krajowej nr 77 (Lipnik - Przemy l) do granicy Gminy Lipnik	1,200
54	054	002466 T	Kol. urawica - urawica	Od drogi gminnej nr 002475 T (Obrazów - urawica - Milczany) do drogi gminnej nr 002474 T (Lenarczyce - urawica)	1,500
55	055	002468 T	Kleczańów - Dobrocice	Od drogi nr 0736 T (droga pow. nr 42164 - Kleczańów) do granicy Gminy Wilczyce	0,800

ródło: Urz d Gminy Obrazów

9.2.2. Sie kolejowa

Przez teren gminy Obrazów nie przebiega żadna linia kolejowa. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w Sandomierzu, gdzie krzyżują się linie:

- nr 25 relacji Łódź – Kalisz – Dobryca,
- nr 78 relacji Sandomierz – Grójec.

9.2.3. Szlaki turystyczne

W gminie Obrazów brakuje dogodnych warunków przyrodniczych do rozwoju turystyki. Gmina stara się zatem wykorzystać zasoby, w które obfituje, czyli te związane z produkcją rolniczą. W celu promocji sadów jabłkowych, będących znakiem rozpoznawczym regionu, 14 marca 2005 roku utworzono Sandomierski Szlak Jabłkowy. Liczy on około 200 km długości i prowadzi przez wszystkie gminy powiatu sandomierskiego. Dla turystów odwiedzających region, w tym również Obrazów, Szlak Jabłkowy stanowi ofertę turystyczną, bogatą w liczne atrakcje: najwyższej klasy zabytki architektury, urokliwe miejsca, tereny posiadające duże walory krajobrazowe, osobliwość przyrody, regionalne produkty: sadownicze, warzywnicze, potrawy regionalnej kuchni, wyroby artystyczne i rzemiosła ludowe oraz gospodarstwa agroturystyczne.

Na terenie gminy Obrazów Szlak przebiega przez następujące miejscowości: Wilanów, Bilcza, Dobryca, Obrazów, Lenarczyce, Rożki, Komorna, Kleczanów, Zdanów oraz Wilica.

10. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

10.1. Struktura przestrzenna gminy

Gmina Obrazów ma charakter rolniczy, dlatego też jej struktura przestrzenna w głównej mierze uwarunkowana jest istniejącymi zasobami naturalnymi. Wątkiem w kształtowaniu się struktury odegrały wysokiej jakości gleby. Gleby klas I-III podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych i przeznaczenie ich na cele nierolnicze będzie nielegalne i wymaga zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dlatego też znaczny obszar gminy został przeznaczony pod uprawy warzywnicze, zbożowe oraz sadownicze. Wśród terenów uprawnych możemy wyróżnić zabudowę mieszkaniową oraz gospodarczą, związaną z produkcją rolniczą. W środkowej oraz południowej części gminy zabudowa ta przyjmuje formę rozproszoną.

Dodatkowym czynnikiem przyrodniczym warunkującym rozkład zabudowy jest przebieg cieków wodnych. Mianowicie prawie wszystkie sołectwa ulokowane są przy ciekach wodnych. Wyjątek stanowi jedynie miejscowość Chwałki i Sucharzów, znajdujące się w bliskim sąsiedztwie Sandomierza.

Północne obszary charakteryzują się znacznymi różnicami w wysokości terenu, co wpłynęło na ograniczenie zabudowy w tych regionach. Spadek terenu utrudnia również uprawy, dlatego też na północy gminy zlokalizowana jest przede wszystkim zielenieć oraz lasy i grunty leśne. Lasy stanowi bardzo mały procent powierzchni gminy, w związku z tym zachowanie ich charakteru jest bardzo ważne.

Struktura przestrzenna gminy warunkowana jest również czynnikami antropogenicznymi, związanymi z działalnością człowieka. Wzdłuż drogi krajowej nr 77 pojęone są miejscowości o bardziej zwartej zabudowie. Oprócz funkcji mieszkaniowej i produkcyjnej możemy tam wyróżnić główne tereny usługowe obsługujące zarówno miejscowości gminne jak i przyjezdnych podróżujących drogą krajową nr 77.

Bliska obecność miasta Sandomierz także ma swój wpływ na kształtowanie się struktury przestrzennej. Jest to szczególnie widoczne w miejscowościach położonych na granicy gminy z miastem. Ulegają one stopniowemu przekształcaniu się w sypialnię Sandomierza, co skutkuje zanikiem funkcji rolniczej i powolnym wchłanianiem ich przez miasto.

10.2. Bilans terenów

Bilans terenów o różnym sposobie użytkowania funkcjonalności przestrzennej w gminie Obradowo przedstawia się następująco:

- użytki rolne . 6616,9 ha . 95,5%
  - grunty orne . 1361,4 ha . 19%
  - sady . 4694,2 ha . 65,6%
  - łąki trwałe . 149,2 ha . 2,1%
  - pastwiska trwałe . 46,5 ha . 0,7%
  - grunty rolne zabudowane . 352,4 ha . 4,9%
  - grunty pod stawami . 1,9 ha . 0,03%
  - rowy . 11,3 ha . 0,2%
- grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione . 304,8 ha . 4,3%
  - lasy i grunty leśne . 177,4 ha . 2,5%
  - grunty zadrzewione i zakrzewione . 127,4 ha . 1,8%

- grunty zabudowane i zurbanizowane . 201,3 ha . 2,8%
  - tereny mieszkaniowe . 12,9 ha . 0,2%
  - tereny przemysłowe . 0,1 ha . 0,001%
  - inne tereny zabudowane . 18,6 ha . 0,3%
  - zurbanizowane tereny niezabudowane . 0,4 ha . 0,01%
  - tereny rekreacyjno . wypoczynkowe . 2,1 ha . 0,03%
  - drogi . 167,3 ha . 2,3%
- nieużytki . 15,1 ha . 0,2%
- grunty pod wodami . 11,7 ha . 0,2%
  - grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi . 6,9 ha . 0,1%
  - grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi . 4,7 ha . 0,1%
- tereny różne . 1,9 ha . 0,03%.

Powyższy wykaz wyraźnie podkreśla rolniczy charakter gminy. Użytki rolne zajmują 95,5% powierzchni gminy, w tym sady . 65,6%. Grunty zabudowane i zurbanizowane występują na 2,8% powierzchni gminy, natomiast grunty rolne zabudowane . na 4,9%. Bilans ukazuje nam również niedobory w zasobach wodnych i leśnych. Lasy wraz z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi zajmują jedynie 4,3%, a grunty pod wodami 0,2%. Na uwagę zasługują także tereny przemysłowe, ich niewielki odsetek. Mianowicie zajmują one jedynie 0,001% powierzchni, a dokładniej 0,1 ha.

Dodatkowo w celu głębszego zobrazowania struktury funkcjonalnej gminy w poniższej tabeli przedstawiono zestawienie powierzchni terenów oznaczonych na rysunku studium

Tabela 19. Zestawienie powierzchni terenów oznaczonych na rysunku studium

sołectwo	funkcja	Kod przeznaczenia	Powierzchnia (ha)
Bilcza	tereny zabudowy zagrodowej	RM	37,7
Bilcza	tereny rolnicze	R	427,0
Bilcza	tereny zieleni	RZ	37,9
Bilcza	tereny zabudowy usługowej	U	2,3
Bilcza	tereny wód powierzchniowych	WS	3,1
Bilcza	tereny cmentarzy	ZC	0,2
Chwałki	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej	MW/MN	43,7
Chwałki	tereny rolnicze	R	172,5
Chwałki	tereny zabudowy zagrodowej	RM	36,7
Chwałki	tereny obsługi produkcji rolniczej	RU	4,6
Chwałki	tereny zieleni	RZ	4,9

Chwałki	tereny zabudowy usługowej	U	4,8
Chwałki	tereny wód powierzchniowych	WS	0,0
D biały	tereny zabudowy zagrodowej	RM	51,6
D biały	tereny rolnicze	R	389,1
D biały	tereny zieleni	RZ	25,4
D biały	tereny zabudowy usługowej	U	1,4
D biały	tereny wód powierzchniowych	WS	2,9
D biały	tereny zieleni parkowej	ZP	1,2
Głazów	tereny rolnicze	R	358,6
Głazów	tereny zabudowy zagrodowej	RM	38,7
Głazów	tereny zieleni	RZ	25,4
Głazów	tereny zabudowy usługowej	U	4,2
Głazów	tereny wód powierzchniowych	WS	2,2
Głazów	tereny zieleni parkowej	ZP	0,4
Jugoszów	tereny rolnicze	R	198,0
Jugoszów	tereny zabudowy zagrodowej	RM	26,6
Jugoszów	tereny zieleni	RZ	13,2
Jugoszów	tereny zabudowy usługowej	U	1,3
Jugoszów	tereny wód powierzchniowych	WS	1,5
Jugoszów	tereny zieleni parkowej	ZP	1,6
Kleczanów	tereny rolnicze	R	400,7
Kleczanów	tereny obsługi leśnictwa	RLU	1,0
Kleczanów	tereny zabudowy zagrodowej	RM	69,6
Kleczanów	tereny obsługi produkcji rolniczej	RU	0,6
Kleczanów	tereny zieleni	RZ	9,7
Kleczanów	tereny zabudowy usługowej	U	7,0
Kleczanów	tereny usług kultu religijnego	UK	0,5
Kleczanów	tereny wód powierzchniowych	WS	1,0
Kleczanów	tereny cmentarzy	ZC	0,6
Kleczanów	tereny lasów	ZL	124,5
Komorna	tereny rolnicze	R	299,4
Komorna	tereny zabudowy zagrodowej	RM	38,6
Komorna	tereny zieleni	RZ	18,4
Komorna	tereny zabudowy usługowej	U	1,8
Komorna	tereny wód powierzchniowych	WS	1,5
Komorna	tereny lasów	ZL	7,9
Lenarczyce	tereny rolnicze	R	473,9
Lenarczyce	tereny zabudowy zagrodowej	RM	40,4
Lenarczyce	tereny zieleni	RZ	9,6
Lenarczyce	tereny zabudowy usługowej	U	4,8
Lenarczyce	tereny wód powierzchniowych	WS	0,2
Lenarczyce	tereny lasów	ZL	11,5
Malice	tereny rolnicze	R	262,5
Malice	tereny zabudowy zagrodowej	RM	23,8
Malice	tereny zieleni	RZ	8,8
Malice	tereny zabudowy usługowej	U	1,0

Malice	tereny wód powierzchniowych	WS	1,2
Obrazów	tereny rolnicze	R	273,3
Obrazów	tereny zabudowy zagrodowej	RM	39,3
Obrazów	tereny obsługi produkcji rolniczej	RU	0,6
Obrazów	tereny zieleni	RZ	14,1
Obrazów	tereny zabudowy usługowej	U	7,3
Obrazów	tereny usług kultu religijnego	UK	0,3
Obrazów	tereny wód powierzchniowych	WS	1,6
Obrazów	tereny cmentarzy	ZC	1,8
Obrazów	tereny zieleni parkowej	ZP	4,3
Piekary	tereny rolnicze	R	300,3
Piekary	tereny zabudowy zagrodowej	RM	26,7
Piekary	tereny zieleni	RZ	15,1
Piekary	tereny zabudowy usługowej	U	0,3
Piekary	tereny wód powierzchniowych	WS	1,1
Ró ki	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej	MW/MN	1,5
Ró ki	tereny rolnicze	R	357,8
Ró ki	tereny zabudowy zagrodowej	RM	22,6
Ró ki	tereny obsługi produkcji rolniczej	RU	0,7
Ró ki	tereny zieleni	RZ	7,2
Ró ki	tereny zabudowy usługowej	U	2,6
Ró ki	tereny wód powierzchniowych	WS	1,7
Ró ki	tereny cmentarzy	ZC	0,4
Ró ki	tereny lasów	ZL	24,4
Ró ki	tereny zieleni parkowej	ZP	2,4
Sucharzów	tereny rolnicze	R	91,2
Sucharzów	tereny zabudowy zagrodowej	RM	4,9
wi tniki	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej	MW/MN	0,4
wi tniki	tereny rolnicze	R	287,2
wi tniki	tereny zabudowy zagrodowej	RM	33,9
wi tniki	tereny zieleni	RZ	17,1
wi tniki	tereny zabudowy usługowej	U	5,5
wi tniki	tereny usług kultu religijnego	UK	0,9
wi tniki	tereny wód powierzchniowych	WS	1,7
wi tniki	tereny cmentarzy	ZC	0,4
wi cica	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	MW	0,9
wi cica	tereny rolnicze	R	300,7
wi cica	tereny zabudowy zagrodowej	RM	38,4
wi cica	tereny zieleni	RZ	26,4
wi cica	tereny zabudowy usługowej	U	9,0
wi cica	tereny wód powierzchniowych	WS	2,0
wi cica	tereny zieleni parkowej	ZP	1,6
W grce Panie skie	tereny rolnicze	R	273,8
W grce Panie skie	tereny zabudowy zagrodowej	RM	38,0

W grce Panie skie	tereny zieleni	RZ	26,0
W grce Panie skie	tereny zabudowy usługowej	U	0,4
W grce Panie skie	tereny usług kultu religijnego	UK	0,3
W grce Panie skie	tereny wód powierzchniowych	WS	1,9
W grce Panie skie	tereny zieleni parkowej	ZP	1,0
Wierzbiny	tereny rolnicze	R	92,8
Wierzbiny	tereny zabudowy zagrodowej	RM	8,5
Wierzbiny	tereny zieleni	RZ	5,7
Wierzbiny	tereny usług kultu religijnego	UK	0,1
Wierzbiny	tereny wód powierzchniowych	WS	0,8
Wierzbiny	tereny lasów	ZL	34,7
Zdanów	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej	MW/MN	3,9
Zdanów	tereny rolnicze	R	306,3
Zdanów	tereny zabudowy zagrodowej	RM	25,8
Zdanów	tereny obsługi produkcji rolniczej	RU	2,6
Zdanów	tereny zieleni	RZ	27,3
Zdanów	tereny zabudowy usługowej	U	1,4
Zdanów	tereny wód powierzchniowych	WS	4,1
Zdanów	tereny lasów	ZL	3,7
Zdanów	tereny zieleni parkowej	ZP	3,1
urawica	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej	MW/MN	1,2
urawica	tereny rolnicze	R	246,9
urawica	tereny zabudowy zagrodowej	RM	38,3
urawica	tereny zieleni	RZ	12,0
urawica	tereny zabudowy usługowej	U	5,8
urawica	tereny wód powierzchniowych	WS	1,8
urawica	tereny lasów	ZL	1,1
urawica	tereny zieleni parkowej	ZP	6,2

10.3. Sytuacja planistyczna

Dla gminy Obrazów opracowywana jest zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Obrazów W Graniach Sołectw Gminy, który zostaje uchwalony uchwałą nr XLVIII/273/06 z dnia 13 czerwca 2006 roku.

11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

Jednym z najlepszych sposobów określania potrzeb i możliwości rozwoju gminy jest wykonanie analizy SWOT. Opracowanie to pozwala na określenie słabych oraz mocnych stron gminy, a także szans i zagrożeń, jakie wynikają z jej otoczenia.

Tabela 20. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niski stopień zanieczyszczenia środowiska naturalnego ➤ Klimat sprzyjający uprawom ➤ Dobra jakość gleb ➤ Rozwinięte sadownictwo i ogrodnictwo, stanowiące podstawę dalszego rozwoju gminy ➤ Wysoka kultura rolna ➤ Tradycje dobrego gospodarowania ➤ Rozwój nowoczesnych technologii w sadownictwie ➤ Współpraca między rolnikami, działalność spółdzielni w Obrazowie i Kleczanowie ➤ Zmiana pokoleniowa w rodzinach rolnych gospodarstw rolnych ➤ Wzrost liczby przedsiębiorstw sektora prywatnego ➤ Brak znacznych różnic w poziomie życia w poszczególnych sołectwach ➤ Dziedzictwo kulturowe ➤ Dobra jakość telekomunikacyjna ➤ Duża dostępność do sieci gazowej ➤ Duża aktywność społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Deficyt w zasobach wody ➤ Uboga szata roślinna. Mała ilość terenów leśnych ➤ Brak korytarzy ekologicznych ➤ Rozdrobnienie rolnictwa ➤ Brak marketingu produktów rolnych ➤ Brak form współpracy między producentami ➤ Brak skutecznej organizacji rynku rolnego ➤ Ograniczone możliwości inwestycyjne budżetu gminy ➤ Niski stopień rozwoju usług ukierunkowany głównie na zaspokojenie własnych potrzeb ➤ Niska aktywność gospodarcza mieszkańców ➤ Duża stopa bezrobocia ➤ Słaba mobilność zawodowa ➤ Ujemny przyrost naturalny ➤ Systematyczny spadek liczby mieszkańców ➤ Niski współczynnik dzietności ➤ Niski poziom wykształcenia mieszkańców

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zorganizowana pomoc dla osób niepełnosprawnych umysłowo ➤ Dostateczna sie szkół podstawowych i gimnazjów, zaspokajająca potrzeby miejscowej ludności 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak perspektyw zawodowych dla młodzieży ➤ Migracja młodzieży związana z kształceniem lub poszukiwaniem pracy ➤ Zły jako dróg powiatowych i gminnych ➤ Brak chodników i oświetlenia ulicznego ➤ Słabiorozwinięta sieć kanalizacji ➤ Brak oczyszczalni ścieków ➤ Niski stopień zwodociągowania ➤ Brak korzystnych warunków przyrodniczych do rozwoju turystyki ➤ Brak rozwoju bazy turystycznej ➤ Słaba promocja gminy ➤ Brak zorganizowanych form działalności kulturalnej ➤ Marginalizacja życia kulturalnego ➤ Brak informacji o źródłach i funduszach pomocowych
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost kwalifikacji producentów rolnych ➤ Rozwój systemów kształcenia oraz wymiany informacji ➤ Dostępność do środków pomocowych Unii Europejskiej ➤ Rozwinięty potencjał eksportowy ➤ Bliskość rynków zbytu ➤ Działania zmierzające do organizacji w powiecie hurtowych rynków zbytu wraz z infrastrukturą ➤ Zmiany w prawodawstwie dotyczące powstawania grup producenckich ➤ Bliskość Sandomierza jako głównego ośrodka administracyjnego, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwa stagnacja gospodarcza w Polsce ➤ Brak polityki w stosunku do rolnictwa ➤ Restrykcyjny system podatkowy ➤ Słaby postęp w zakresie rozbudowy przetwórstwa rolnego ➤ Nadmierny import żywności ➤ Niska konkurencyjność polskiego rolnictwa ➤ Brak możliwości eksportu produktów rolnych ➤ Zmiany kulturowe spowodowane transformacją ustrojową i gospodarczą ➤ Polityka rolna Unii Europejskiej

<p>edukacyjnego i usługowego</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przynale no gminy do Ekologicznego Zwi zku Gmin Dorzecza Koprzywianki ➤ Rozwój współpracy mi dzygminnej ➤ Rozwój polityki ochrony rodowiska i gospodarki odpadami ➤ Obecno nowoczesnego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Janczycach ➤ Lepsza dost pno komunikacyjna zwi zana z przebiegiem dróg krajowych nr 77 i nr 79 ➤ Dobre po y czenie komunikacyjne z Sandomierzem ➤ Turystyczny Szlak Jabkowy przebiegaj cy przez cz gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zatrzymana decentralizacja finansów publicznych ➤ Rosn ce rozwarstwienie dochodów mieszka ców ➤ Post puj cy proces przyjmowania przez gmin funkcji sypialni Sandomierza ➤ Konieczno sprowadzania wody z gmin s siednich ➤ Brak linii kolejowych ➤ Zwi zane z rozwojem dróg krajowych zanieczyszczenie rodowiska, zwi kszenie ruchu i hałas
--	---

12. Uwarunkowania wynikaj ce ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Zgodnie z definicj zawart w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez ład przestrzenny nale y rozumie takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijn całość oraz uwzgl dnia w upor zdkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, spo jeczno - gospodarcze, rodowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno . estetyczne.

Zasady, jakim powinien odpowiada ład przestrzenny w gminie, okre laj plany miejscowe tworzone dla poszczególnych obszarów w zale no ci od potrzeb spo jecznych czy ekonomicznych. Gmina Obrazów posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w granicach so jectw gminy, który ma za zadanie kształtowa struktur przestrzenn w obr bie całej jednostki. W miejscowym planie uwzgl dniono ekspozycj najbardziej warto ciowych elementów krajobrazu przyrodniczego i kulturowego oraz wyeliminowano elementy dysharmonizuj ce struktur zagospodarowania. Wa nym aspektem jest równie przeprowadzenie rewitalizacji obszarów zdegradowanych, charakteryzuj cych si nisk atrakcyjno ci funkcjonaln , architektoniczn i krajobrazow .

W gminie Obrazów dominuje zabudowa jednorodzinna zagrodowa, skupiona wokół cieków wodnych oraz dróg. Charakteryzuje si ona du ym rozproszeniem, szczególnie na

terenach zagospodarowanych w sposób rolniczy. Dopiero przy głównym ciągu komunikacyjnym- drodze krajowej nr 77, przybiera ona formę zwartą o kształcie ulicówki. Należy zaznaczyć, że zabudowania gminne nie kształtują się wokół cięle określonych zasad. Ich układ jest w głównej mierze przypadkowy, warunkowany czynnikami naturalnymi. Dominuje dowolna architektoniczna w zabudowie i lokalizacji. Wiskosdomostw nie ma dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej, tj. kanalizacja czy wodociąg, co stawia je również na bardzo niskim poziomie funkcjonalnym.

Działania w zakresie kształtowania układu przestrzennego terenów wiejskich gminy Obrazów powinny być skierowane na:

- uzupełnianie i intensyfikację zabudowy wiejskich jednostek osadniczych;
- kształtowanie nowej zabudowy z zachowaniem charakteru i stylu istniejącej zabudowy wsi;
- kreowanie lokalnych centrów wsi, służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, zarówno tych podstawowych jak i kulturowych,
- rozbudowę infrastruktury technicznej i drogowej, w celu polepszenia bytu mieszkańców,
- lokalizację przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko na terenach przekształconych i zdegradowanych.

Duży wpływ na strukturę przestrzenną gminy ma jej położenie wokół miasta Sandomierz. Miasto bowiem generuje duży ruch budowlany na terenach przygranicznych z gminami, niekoniecznie zgodny z zasadami układu przestrzennego. Dotyczy to w głównej mierze miejscowości Chwałki. Tam wyżej wymienione zasady powinny być ze szczególną dokładnością przestrzegane.

13. Uwarunkowania skutecznego realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Uwarunkowania dotyczące zagospodarowania terenu wynikające z realizacji ponadlokalnych celów publicznych na poziomie województwa i kraju określa miedzy innymi Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa świętokrzyskiego, który zakłada:

- sukcesywną gazyfikację terenów wiejskich, które spełniają warunki wynikające z obowiązujących przepisów prawa energetycznego, w tym opłacalności ekonomicznej (odpowiednia liczba zadeklarowanych odbiorców gazu):
  - modernizacja gazociągów Sandomierz - Ostrowiec;

- sukcesywn realizacj fragmentów dróg ekspresowych, na odcinkach dróg krajowych o wyczerpuj cej si przepustowo ci, polegaj c na etapowej rozbudowie przekroju na dwujezdniowy lub budowie odcinków po nowym przebiegu:
  - droga ekspresowa S 74, która do 2015 roku ma by realizowana jako droga gówna ruchu przyspieszonego (GP) jedno lub dwujezdniowa z mo liwo ci przebudowy na ekspresow . dwujezdniow .
- uzyskanie przez wi kszó dróg krajowych parametrów klasy GP:
  - na drodze nr 79 - modernizacja na peñne parametry G z sukcesywn realizacj obwodnic m. O arowa, Koprzywnicy, ýoniowa, Osieka, Poja ca, Opatowca, co pozwoli na docelow przebudow na parametry GP 1/2.

Spis tabel:

Tabela 1. Zbiorcze zestawienie studni wierconych na obszarze gminy Obrazów.....	10
Tabela 2. Rejestr pomników przyrody w gminie Obrazów.....	13
Tabela 3. Studium wyładania	19
Tabela 4. Wykaz stanowisk archeologicznych	25
Tabela 5. Sytuacja demograficzna gminy Obrazów na tle województwa łódzkiego oraz powiatu sandomierskiego w 2000 oraz 2008r	33
Tabela 6. Ruch naturalny gminy Obrazów w latach 2000 - 2008	36
Tabela 7. Migracje w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008	38
Tabela 8. Zestawienie ruchu naturalnego oraz ruchu migracyjnego w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008.....	39
Tabela 9. Liczba majątków oraz współczynnik zawieranych majątków w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008.....	41
Tabela 10. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008	43
Tabela 11. Wykształcenie mieszkańców gminy Obrazów za rok 2002r	45
Tabela 12. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie łódzkim, powiecie sandomierskim oraz gminie Obrazów w 2000 i 2008r	47
Tabela 13. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD na obszarze gminy Obrazów w 2000 oraz 2008r	49
Tabela 14. Liczba pracujących z podziałem na płeć na 1000 ludności w gminie Obrazów w latach 2003 - 2008.....	53
Tabela 15. Sytuacja mieszkaniowa na obszarze woj. łódzkiego oraz gminy Obrazów w 2002 i 2007r.....	54
Tabela 16. Zasoby mieszkaniowe wg formy własności	55
Tabela 17. Drogi powiatowe w gminie Obrazów	63
Tabela 18. Drogi gminne w gminie Obrazów	64
Tabela 19. Zestwienie powierzchni terenów oznaczonych na rysunku studium	69
Tabela 20. Analiza SWOT	73

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie gminy na tle województwa świętokrzyskiego i powiatu sandomierskiego	7
Rysunek 2. Liczba ludności gminy Obrazów w latach 2000 - 2008.....	34
Rysunek 3. Gęstość zaludnienia w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008.....	35
Rysunek 4. Ludność gminy Obrazów według płeć w latach 2000 - 2008	35
Rysunek 5. Urodzenia, zgoni oraz przyrost naturalny przeliczony na 1000 mieszkańców gminy Obrazów w latach 2000 - 2008.....	37
Rysunek 6. Ruch migracyjny na obszarze gminy Obrazów.....	39
Rysunek 7. Przyrost naturalny, saldo migracji oraz przyrost rzeczywisty liczby mieszkańców w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008	40
Rysunek 8. Struktura płeć i wieku gminy Obrazów w 2008r.....	42
Rysunek 9. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008 (w %).....	43
Rysunek 10. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008	44
Rysunek 11. Prognoza demograficzna gminy Obrazów.....	46
Rysunek 12. Przedszkola przypadające na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim, powiecie sandomierskim oraz gminie Obrazów w latach 2000 - 2008.....	48
Rysunek 13. Liczba bezrobotnych w gminie Obrazów w latach 2000 - 2008	51
Rysunek 14. Stopa bezrobocia w gminie Obrazów w latach 2003 - 2008	51
Rysunek 15. Liczba pracujących w głównym miejscu pracy w podziale na płeć w gminie Obrazów w latach 2003 - 2008	53